

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANABİLİM DALI
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI BİLİM DALI**

**KİTAB EL-TİRYAK (PANZEHİRLER KİTABI) 'IN TEZİYİNİ
AÇIDAN İNCELENMESİ**

HAVVA NUR KINIK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN:
DOÇ. DR. ÇİĞDEM ÖNKOL ERTUNÇ**

KONYA-2024

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	HAVVA NUR KINIK		
	Numarası	21812101008		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANA BİLİM DALI GELENEKSEL TÜRK SANATLARI BİLİM DALI		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	☒	
		Doktora	☐	
	Tezin Adı	KİTAB EL-TİRYAK (PANZEHİRLER KİTABI) 'IN TEZYİNİ AÇIDAN İNCELENMESİ		

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin Adı Soyadı
İmzası

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	HAVVA NUR KINIK		
	Numarası	21812101008		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Geleneksel Türk Sanatları Ana Bilim/ Geleneksel Türk Sanatları Bilim Dalı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	DOÇ.DR. ÇİĞDEM ÖNKOL ERTUNÇ		
Tezin Adı	KİTAB EL-TİRYAK (PANZEHİRLER KİTABI) 'IN TEZYİNİ AÇIDAN İNCELENMESİ			

Selçuklu döneminde resmedilen bu yapının tezyinatı ile dikkat çeken üslûp özelliklerini barındırması ve gelişi güzel uygulanmış örneklerin yanı sıra özenle yapılmış eserleri de içinde barındırması adına önem taşımaktadır.

Tez çalışması kapsamında öncelikle Kitab-el Tiryak ile ilgili kısaca tarihçesinden bahsedilmiştir. Selçuklu dönemi yazma eserlerinden olan İlim ve fen konulu eserler arasında bulunan Kitab-el Tiryak ile ilgili genel bir çerçeve çizilmiştir. Tezin konusu olan Kitab-el Tiryak (Panzehirler Kitabı)'ın tezyini açıdan incelenerek minyatürlü sayfalara dair bilgiler verilmiştir.

Kitab-el Tiryak da bulunan minyatürlü sayfalar titizlikle incelenmiş ve katalog fişleri altında detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Anlatılan sayfaların konuları aynı olan minyatürlü sayfalar karşılaştırma başlığı altında farklılıkları ve benzerlikleri incelenmiştir.

Değerlendirme bölümünde, minyatürlü alanların kompozisyon, mekan ve kullanılan figürler hakkında bilgi verilmiştir. Sonuç bölümünde ise Kitab-el Tiryak'ın minyatürlü sayfaları ile ilgili tespit edilen bilgiler paylaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Selçuklu, minyatür, Kitab-el Tiryak, panzehir.

ABSTRACT

Author's	Name and Surname	HAVVA NUR KINIK		
	Student Number	21812101008		
	Department	Geleneksel Türk Sanatları Ana Bilim/ Geleneksel Türk Sanatları Bilim Dalı		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	DOÇ.DR. ÇİĞDEM ÖNKOL ERTUNÇ		
Title of the Thesis/Dissertation	KİTAB EL-TİRYAK (PANZEHİRLER KİTABI) 'IN TEZYİNİ AÇIDAN İNCELENMESİ			

This structure, which was depicted during the Seljuk period, is important because it contains remarkable stylistic features with its decoration and contains carefully executed works as well as randomly applied examples.

Within the scope of the thesis, firstly, the history of Kitab-el Tiryak is briefly mentioned. A general framework has been drawn about Kitab-el Tiryak, which is among the manuscripts of the Seljuk period and among the works on science and science. Kitab-el Tiryak (Book of Antidotes), which is the subject of the thesis, was examined in terms of decoration and information was given about the pages with miniatures.

The pages with miniatures in Kitab-el Tiryak were examined meticulously and explained in detail under the catalog slips. The differences and similarities of the pages described are examined under the title of comparison of pages with miniatures, which have the same subject.

In the evaluation section, information is given about the composition, space and figures used in the miniature areas. In the conclusion section, the information found about the miniature pages of Kitab-el Tiryak is shared.

Key Words: Seljuk, miniature, Kitab-el Tiryak, antidote.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	ii
ÖZET	iii
İÇİNDEKİLER	v
RESİMLER TABLOSU	vii
ÖNSÖZ	2
BİRİNCİ BÖLÜM	3
GİRİŞ	3
Araştırmanın Konusu:	3
Araştırmanın Önemi	3
Araştırmanın Amacı:	3
Araştırmanın Yöntemi:	4
Literatür Araştırması:	6
İKİNCİ BÖLÜM	8
PAUSEUDO GALEN, KİTAP EL-TİRYAK.....	8
Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964:	8
Katalog:1.....	8
Katalog:2.....	12
Katalog:3.....	16
Katalog:4.....	20
Katalog:5.....	24
Katalog:6.....	29
Katalog:7.....	34
Katalog:8.....	38
Katalog:9.....	42
Katalog:10.....	46

Viyana, National Bibliotheqe, A.F. 10.....	52
Katalog:11.....	52
Katalog:12.....	55
Katalog:13.....	58
Katalog:14.....	61
Katalog:15.....	65
Katalog:16.....	68
Katalog:17.....	71
Katalog:18.....	74
Katalog: 19	77
Katalog: 20	80
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	83
KARŞILATIRMA, DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	83
Karşılaştırma.....	83
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ:.....	91
Tezyinat:	91
Sayfalarda Bulunan Minyatürlerin Kompozisyonları Ve Kompozisyonu Oluşturan Öğeler:	92
Sayfalarda Bulunan Minyatürlerin Geçtiği Mekânlar	93
Sayfalarda Bulunan Minyatürlerdeki Figürler:.....	93
<i>İnsan Figürleri:</i>	93
KAYNAKÇA.....	103

RESİMLER TABLOSU

Resim 1 f. 5 de bulunan minyatürün genel görünümü _____	9
Resim 2 f. 5 de bulunan minyatürün detay görünümü _____	10
Resim 3 f. 5 de bulunan tezhibin detay görünümü _____	11
Resim 4 f. 5 de bulunan tezhibin detay rumi motifi _____	11
Resim 5 f. 5 de bulunan tezhibin detay rumi motifi _____	11
Resim 6 f. 15 de bulunan minyatürün genel görünümü _____	13
Resim 7 f. 15 de bulunan minyatürün detay görünümü _____	14
Resim 8 f. 15 de bulunan tezhibin genel görünümü _____	15
Resim 9 f. 17 de bulunan minyatürün genel görünümü _____	17
Resim 10 f. 17 de bulunan minyatürün detay görünümü _____	18
Resim 11 f. 17 de bulunan tezhibin detay görünümü _____	19
Resim 12 f. 19 de bulunan minyatürün genel görünümü _____	21
Resim 13 f. 19 de bulunan minyatürün detay görünümü _____	22
Resim 14 f. 19 de bulunan minyatürün detay görünümü _____	23
Resim 15 f. 22 de bulunan minyatürün genel görünümü _____	25
Resim 16 f. 22 de bulunan minyatürün detay görünümü _____	26
Resim 17 f. 22 de bulunan minyatürün detay görünümü _____	28
Resim 18 f. 27 de bulunan minyatürün genel görünümü _____	30
Resim 19 f. 27 de bulunan minyatürün detay görünümü _____	31
Resim 20 f. 27 de bulunan tezhibin detay görünümü _____	33
Resim 21 f. 31 de bulunan minyatürün genel görünümü _____	35
Resim 22 f. 31 de bulunan minyatürün detay görünümü _____	36
Resim 23 f. 31 de bulunan tezhibin detay görünümü _____	37
Resim 24 f. 32 de bulunan minyatürün genel görünümü _____	39
Resim 25 f. 32 de bulunan minyatürün detay görünümü _____	40
Resim 26 f. 32 de bulunan tezhibin detay görünümü _____	41
Resim 27 f. 34 de bulunan minyatürün genel görünümü _____	43
Resim 28 f. 34 de bulunan minyatürün detay görünümü _____	44
Resim 29 f. 34 de bulunan minyatürün detay görünümü _____	45
Resim 30 f. 36-37 de bulunan minyatürün genel görünümü _____	47

Resim 31 f. 36-37 de bulunan minyatürün genel görünümü _____	48
Resim 32 f. 36-37 de bulunan minyatürün detay görünümü _____	49
Resim 33 f. 36-37 de bulunan tezhibin üst detay görünümü _____	51
Resim 34 f. 36-37 de bulunan tezhibin alt detay görünümü _____	51
Resim 35 f. 1 de bulunan minyatürün genel ve detay görünümü. _____	53
Resim 36 f. 3 de bulunan minyatürün genel görünümü. _____	56
Resim 37 f. 3 de bulunan minyatürün detay görünümü. _____	57
Resim 38 f. 4 de bulunan minyatürün genel görünümü. _____	59
Resim 39 f. 4 de bulunan minyatürün detay görünümü. _____	60
Resim 40 f. 9 da bulunan minyatürün genel görünümü. _____	62
Resim 41 f. 9 da bulunan minyatürün detay görünümü. _____	63
Resim 42 f. 10 da bulunan minyatürün genel görünümü. _____	66
Resim 43 f. 10 da bulunan minyatürün detay görünümü. _____	67
Resim 44 f. 17 da bulunan minyatürün genel görünümü. _____	69
Resim 45 f. 17 da bulunan minyatürün detay görünümü. _____	70
Resim 46 f. 18 de bulunan minyatürün genel görünümü. _____	72
Resim 47 f. 18 de bulunan minyatürün detay görünümü. _____	73
Resim 48 f. 19 da bulunan minyatürün genel görünümü. _____	75
Resim 49 f. 19 da bulunan minyatürün detay görünümü. _____	76
Resim 50 f. 22 de bulunan minyatürün genel görünümü. _____	78
Resim 51 f. 22 de bulunan minyatürün detay görünümü. _____	79
Resim 52 f. 34 de bulunan minyatürün genel görünümü. _____	81
Resim 53 f. 34 de bulunan minyatürün detay görünümü. _____	82
Resim 54 Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964 f. 5 _____	83
Resim 55 Viyana, National Bibliotheque, A.F.10 f.18 sayfalarının karşılaştırılması. _	83
Resim 56 Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964 f. 15 _____	84
Resim 57 Viyana, National Bibliotheque, A.F.10 f.10 sayfalarının karşılaştırılması. _	84
Resim 58 Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964 f. 17 _____	85
Resim 59 Viyana, National Bibliotheque, A.F.10 f.9 sayfalarının karşılaştırılması____	85
Resim 60 Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964 f. 19 _____	86
Resim 61 Viyana, National Bibliotheque, A.F.10 f.4 sayfalarının karşılaştırılması____	86

Resim 62 Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964 f. 22 _____	87
Resim 63 Viyana, National Bibliotheque, A.F.10 f.17 sayfalarının karşılaştırılması _	87
Resim 64 Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964 f. 27 _____	88
Resim 65 Viyana, National Bibliotheque, A.F.10 f.19 sayfalarının karşılaştırılması _	88
Resim 66 Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964 67 f. 31, 32, 34f. _____	89
Resim 68 Paris nüshası 27. Sayfa ve Viyana nüshası 1.Mekan Kurguları _____	93
Resim 69 Nüshalarda bulunan insan figürleri _____	94
Resim 70 Kullanılan Hayvan Figürleri _____	95
Resim 71 Yılan betimlemeleri _____	95
Resim 72 Ejderha betimlemeleri _____	96
Resim 73 Leylek betimlemeleri _____	97
Resim 74 Tavus kuşu betimlemeleri _____	98
Resim 75 Papağan Betimlemeleri _____	99
Resim 76 Defne ağacı betimlemesi _____	100
Resim 77 Yemişli ağaç betimlemesi _____	100
Resim 78 Bitki örnekleri _____	101
Resim 79 Oyuncak bebek figürleri _____	101

ÇİZİMLER TABLOSU

Çizim 1 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	11
Çizim 2 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	16
Çizim 3 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	21
Çizim 4 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	26
Çizim 5 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	31
Çizim 6 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	37
Çizim 7 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	43
Çizim 8 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	48
Çizim 9 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	53
Çizim 10 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	58
Çizim 11 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	65
Çizim 12 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	69
Çizim 13 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	73
Çizim 14 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	77
Çizim 15 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	82
Çizim 16 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	86
Çizim 17 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	90
Çizim 18 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	94
Çizim 19 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	98
Çizim 20 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.....	102

KISALTMALAR DİZİNİ

A.F:	Arabe Folyo
F:	Folyo
Doç.	Doçent
Dr.	Doktor
v.b:	Ve Benzeri
y.y	Yüz Yıl

ÖNSÖZ

Geleneksel Türk Sanatlarının günümüz nesline ulaşabilmesi için farklı sanat dalları ve yöntemler kullanılmıştır. Selçuklu minyatür sanatının ve sanatçılarının bu olay çerçevesinde önemi çok büyüktür. Selçuklu minyatür sanatının günümüze aktarılmasında önemli eserler arasında yer alan Kitab-el Tiryak, Selçuklu dönemi minyatür sanatı özelliklerini yansıtması bakımından önemli bir eserdir. Bu araştırmada Kitab-el Tiryak kitabında bulunan minyatürlü sayfalar incelenmiş ve değerlendirilmiştir. (Araştırma kapsamında Paris (Bibliothèque Nationale, Arabe 2964) ve Viyana (National Bibliothéque, A,F. 10) bulunan iki nüsha ele alınmıştır. Yapılan incelemelerde dönemin minyatür özelliklerini tamamıyla yansıtan sahneler görülmektedir. Dolayısıyla sanatçının bu eserde, dönemin motifleri ve desenlerin, orijinallerine bağlı kalarak yansıttığı tespit edilmiştir.

Giriş bölümünde araştırmanın konusu, yöntemi ve öneminden bahsedildikten sonra istifade edilen kaynaklardan bahsedilmiştir. İkinci bölümde ise Selçuklu üslubunu yansıtan en önemli örneklerinden biri olan Kitab-el Tiryak'ın nüshalarından ve kısaca tarihinden bahsedilmiş ve eserin minyatürlü sayfalarında geçen olaylar anlatılmış tezyini açıdan değerlendirilmiştir. Son bölümde ise mevzuyla ilgili iki nüshanın tezyini açıdan karşılaştırması yapılmış ve genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Araştırma konusunun belirlenmesinde ve hazırlanma sürecinde kıymetli bilgilerini, tecrübelerini ve zamanını paylaşan çok değerli danışman hocam Doç.Dr. Çiğdem ÖNKOL ERTUNÇ hocama ve derslerimde emeği geçen tüm hocalarıma teşekkür ederim. Bu süreçte maddi manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan aileme ve eşime teşekkürü de bir borç bilirim.

Havva Nur KINIK KOÇYİĞİT

2024

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Araştırmanın Konusu:

İnsanlığın varoluşundan bugüne kadar insanlar, sanata en mükemmelini katma çabası içindedir. Doğası gereği bulunduğu toplumun gelenek ve göreneklerini ileri nesillere taşıma amacı gütmektedir. Zaman, zaman bu aktarmada problemler çıksa da her toplum inançlarını simgeleyen objeleri, mimari yapıları süsleyerek aktarmaktadır(ÜN, 2012).

Türklerin kurdukları uygarlıkların içinde Selçuklunun büyük bir önemi vardır. Halen yaşadığımız bu topraklarda Selçukluların dönemleri boyunca sanata özgün eserler bırakmışlardır.

Selçuklu üslubunu yansıtan en önemli yazma eser örneklerinden biri olan panzehir kitabı olarak da bilinen Kitab-el Tiryak Selçuklu döneminin ilim ve fen konulu eserlerinden biridir. Eserin minyatürlü sayfalarındaki tezyinatı hakkındaki bilgilerin eksikliğini gidermeyi çalışılarak Türk süsleme sanatına yönelik araştırmalara katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın Önemi:

Selçuklu döneminde ortaya çıkmış bu eser çeşitli üslup özelliklerini barındırması ve gelişi güzel uygulanmış örneklerin yanı sıra özenle yapılmış eserleri de içinde barındırması adına önem taşımaktadır(ASLANAPA).

Günümüze kadar bu eserler içerisinde orijinal süslemeye sahip eserler çok nadirdir. Bu eserler dönemin tezyini özelliklerini gözlemek için büyük bir lütuftur. Kitab-el Tiryak da bu eserlerden biridir. Bu yüzden bu eserin en doğru şekilde tanınması ve korunması, kayıt altına alınıp gelecek nesle aktarılması önem arz etmektedir.

Araştırmanın Amacı:

Türk tarihinin başlangıcından bu yana önemli bir yere sahip olan panzehirler kitabı olarak da bilinen Kitab-el Tiryak'ın sayfalarında bulunan minyatürler anlamları ve ustalığı bütün milletlerce önemli bir yere sahiptir. Günümüze ulaşan nadide eserleri,

kültürümüz çevresinde yaşatmak adına incelemek ve değerlendirmek, üzerimize düşen bir görevdir. Dünyada farklı dönemlere ait birçok yazma eser bulunmaktadır. Bu eserleri en doğru şekilde tanımak ve korumak büyük önem arz etmektedir.

Panzehir kitabı olarak kullanılan bu eserde minyatürlü sayfalar metni destekleyen görsellerdir çoğu zaman ana fikri oluşturan yorumlar betimleyici unsurlarla zenginleştirilmiştir. Çalışmamızda bu anlatım unsuru olan yazma eserin, minyatürlü sayfalarının incelenip içerikte kullanılan motifleri, renkleri ve kompozisyonları estetik ve bezeme bakımından değerlendirmek bu eserlerin bilgi aktarımı olarak kayıt altına alınması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Yöntemi:

Paris Fransa Milli Kütüphanesi ve Avusturya Ulusal Kütüphanesinde son yıllarda yapılan çalışmalar ile eserler taranarak dijital katalog ortamına aktarılmıştır. Envanter numaraları Arabe, 2964 ve A.F. 10 olan nüshaların görselleri bilgisayar üzerinden incelenmiştir. İnceleme sonucunda tezin içerisinde yer alacak olan görseller temin edilmiştir.

Tez kapsamında Kitab-el Tiryak'da bulunan minyatürlü sayfalar tezyini açıdan incelenmesi değerlendirilmiştir. Konuya genel bir sınır çizmek amacı ile öncelikle kısaca tarihi ile ilgili bilgi verilmiştir. Daha sonra katalog tabloları ile incelenen sayfa ile ilgili

- Katalog numarası
- Eserin sayfası
- Eserin konusu
- Eserin ölçüsü
- Eserin bulunduğu yer

Bilgilerin verildiği ve altında genel Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsünün gösterildiği çizim şablonu ve detay fotoğrafları ile birlikte katalog oluşturulmuştur. Çizim şablonunda insan figürleri kırmızı, hayvan figürleri mavi, bitki motifleri ve ağaçlar yeşil, diğer malzemeler siyah ile renklendirilmiştir.

Kitab-el Tiryak hakkında genel bilgiler aktarıldıktan sonra tezin üçüncü bölümünde iki nüshanın tezyini açıdan karşılaştırılması yapılmıştır. Karşılaştırma sonucunda eserin minyatürlü sayfaları genel olarak değerlendirilmiş ve bilgiler verilmiştir.

Karşılaştırma esnasında Paris nüshası ve Viyana nüshasındaki minyatürlü sayfaların tasarımları farklı fakat anlatılan olayların aynı olduğu sayfalar çalışılmıştır.

Yapılan incelemede tespit edilen unsurlar ‘‘Tezyinat, Sayfalarda Bulunan Minyatürlerin Kompozisyonları Ve Kompozisyonu Oluşturan Ögeler, Sayfalarda Bulunan Minyatürlerin Geçtiği Mekânlar, Sayfalarda Bulunan Minyatürlerdeki Figürler’’ gibi başlıklarla değerlendirme bölümünde anlatılmıştır. Son olarak kaynakça kısmıyla tez sonlandırılmıştır.

Literatür Araştırması:

Minyatür sanatı ile alakalı olarak alana katkı sağlayan pek çok yayın bulunmaktadır. Ancak bu kitapların çoğu genel olarak yazmaların nüsha ve kısaca konularından bahsetmekle sınırlı kalmıştır. Bu açıdan yapılan çalışmalarda ana kaynaklar olarak kullanılmış çalışmamızda da vurgulamak istediğimiz asıl betimsel, resim-metin analizleri hakkında spesifik çalışmalara önder olmuşlardır.

- İNAL, Güner, **Türk Minyatür Sanatı (Başlangıcından Osmanlıya Kadar)**, Ankara, 1976

Minyatür sanatının tarihi ve ilgili eser hakkında bilgi verilmiştir, ilgili kitapta genel olarak minyatür sanatının oluşumundan başlayarak yapılan nüshalar ve buldukları merkezler anlatılmıştır. Bu açıdan nüshaların tespiti ve nerede oldukları bakımından öncü bir kaynak olarak çalışmamızda kullanılmıştır.

- PANCAROĞLU, Oya, **Socializing Medicine; Illustrations Of The Kitab-Al Dıryaq**

Kitab-el Tiryak adlı yazma eser hakkında bilgi verilmiş, minyatürlü sayfalar resim-mekan ve betimlemeler bakımından incelenmiş karşılaştırmaları yapılmıştır. Makaleden yola çıkılarak panzehirler kitabının daha kapsamlı bir araştırmasının yapılması amaçlanmıştır. Bu nedenle çalışma tezimizin ana iskeletini oluştururken önemli bir kaynak eserdir.

- AMAÇ, Gülçin, **Ardında İz Bırakanlar**, İstanbul, 2018

Araştırma konusu ile ilgili konulardan faydalanılmıştır. Özellikle panzehirler kitabında bulunan melek betimlemeleri hususunda ayrıntılı bilgilerine başvurulmuştur.

- ÜN, Halil İbrahim, **Minyatür Sanatı**, Erzurum, 2016

Minyatür sanatı tezyinatı ile ilgili bilgi verilmiş konu ile ilgili görsellerden yararlanılmıştır.

- ÖKMEN, Fatih, **Osmanlı Dönemi Minyatürlerinde Cülüs Töreni**, Erzurum, 2018

Araştırma konusu olan Kitab-el Tiryak'ın minyatürlü sayfalarına yer verilmiş, olay bakımından incelenmiş ve tarihi ve nüshaları ile ilgili bilgi verilmiştir.

- DEVECİ, Abdurrahman, **Selçuklu Dönemi Resim Çalışmaları**, 2015

Araştırma konusu olan Kitab-el Tiryak'ın tarihi ve yazarı ile ilgili bilgi verilmiştir. Tarihi bilgilerin tasnifi sırasında yararlanılmıştır.

- ÖNEY, Gönül, **Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi Ve El Sanatları**.

Araştırma konusu olan Kitab-el Tiryak kim tarafından ve nerede yazıldığından bahsedilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

PAUSEUDO GALEN, KİTAP EL-TİRYAK

Johannes Grammatikos adını taşıyan bir genç antik yazarın bu eseri 12. yüzyılda İslam yazarları tarafından çevrilmiş ve kopya edilmiştir. Hekim Andromakhos' un maceralarını anlatan bu eserin 12. Yüzyıl sonunda yapılmış iki kopyası bilinir(ÖKMEN, 2018, s. 22). Bunlar; Paris, Bibliothque Nationale, Arabe 2964, Viyana, National Bibliothque, A.F.10

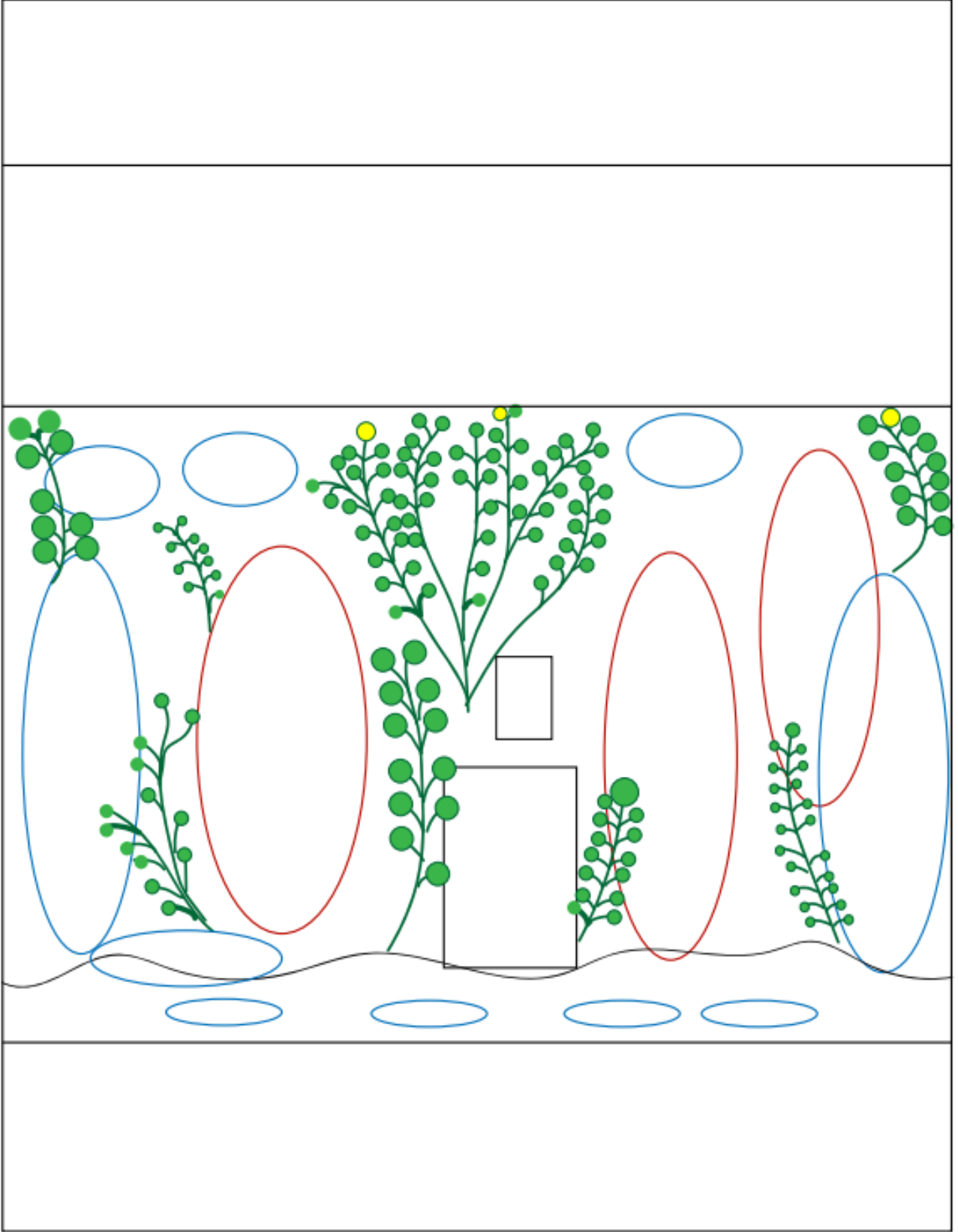
Paris, Bibliothque Nationale, Arabe 2964:

Katalog:1	1
Eserin sayfası:	5
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir.
Eserin ölçüsü:	370x285mm
Eserin bulunduğu yer:	Paris, Bibliothque Nationale, Arabe 2964
Varak Numarası:	Paris, Bibliothque Nationale, Arabe 2964, f. 5

Minyatürün Konusu: Minyatürlü alan dâhil yazılı kısımla birlikte dikdörtgen formda tasarlanmış sayfa Paris nüshasının 5. sayfasında yer almaktadır. Bu sayfada Tulunusun arazi araştırması sırasında yılan sokması vasiyetini yazıp bir ağaca asılması betimlenmiştir. Son içkisini içer ve içkinin kendine iyi geldiğini görür. İyileşmesinin sebebini merak eder ve küpün içini karıştırır şifayı verenin yılan olduğunu görür.

Resim 1 f. 5 de bulunan minyatürün genel görünümü

Çizim 1 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 2 f. 5 de bulunan minyatürün detay görünümü

Minyatürün Değerlendirilmesi: Resimde üç insan figürü bulunmaktadır. Figürlerden en soldaki oturur pozisyonda hemen sağındaki ayakta en sağdaki figür ise at üstünde resmedilmiştir. Saç, göz ve ten renkleri aynıdır. Siyah seyrek sakallı olarak resmedilen Tulunus'un kıyafetinde bordo ve altın olarak iki renk kullanılmıştır. Kafasında genişçe bir hale kullanılmıştır. Halenin içi altın ile doldurulmuş kenarsuyunda dilimli mavi süsleme kullanılmıştır. Sarığı ise kerem ve altın ile renklendirilmiştir. Elinde bardak tutmuş figür ise koyu ve açık yeşil olmak üzere iki renkli bir kıyafete sahiptir.

Hurdeli rumilerle süslenen kıyafetin kollarında şerit şeklinde altın detayı bulunmaktadır. Sarı botlara sahip olan figür sarı ve kahverengi renklerle süslenmiş sarığa ve etrafı kırmızı ile renklendirilmiş haleye sahiptir. Atın üzerindeki figürde ise mavi detaylı beyaz bir kıyafeti vardır. Kahverengi sarık ve haleye sahiptir. Botları bordo ile renklendirilmiştir.

Resmin alt kısmında bulunan su detayının üstündeki ot kümeleri münhani motifini anımsatmaktadır. Ot kümeleri yeşil ile renklendirip aralara bordolar katılmıştır. Su detayında ise zemin krem renkli olup mavi ile yer yer kıvrımlı motifleri ile su detayı verilmeye çalışılmıştır. Suyun içindeki balıklar ise beyaz zemin renkli olup pulları altın ile belirtilmiştir.

Tezhipli Alan Değerlendirilmesi:

Minyatürün üst kısmında kufi yazı kısmında yazı kırmızı ve siyah renkle yazılmıştır. Zeminde hurdeli Rumi motifleri kullanılmıştır. Rumiler kalın ve iri olarak kullanılmış altın ile doldurulup yer yer yeşil renkle renklendirilmiştir.

Resim 3 f. 5 de bulunan tezhibin detay görünümü

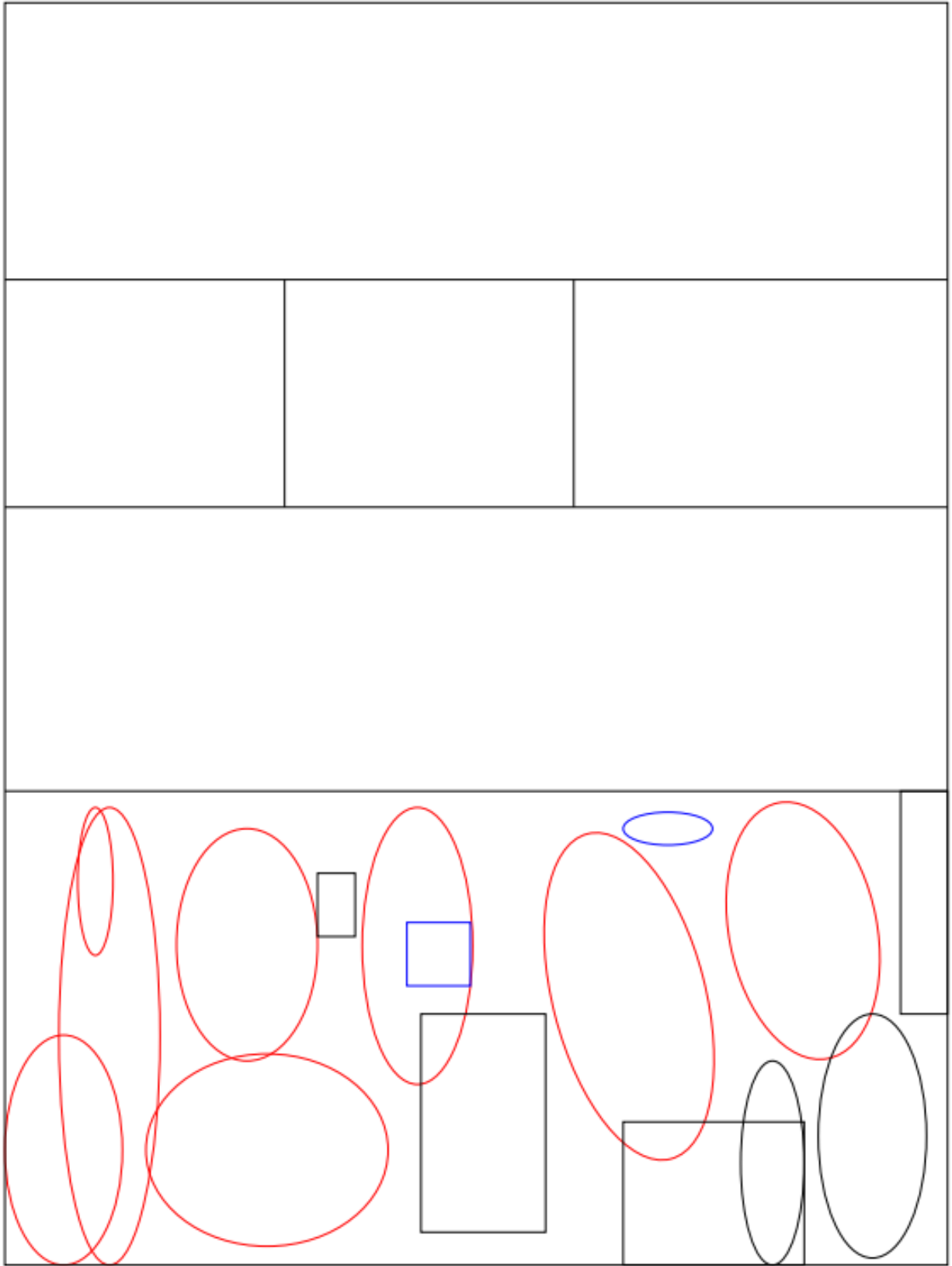
Resim 4 f. 5 de bulunan tezhibin detay rumi motifi

Katalog:2	2
Eserin sayfası:	15
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir.
Eserin ölçüsü:	370x285mm
Eserin bulunduğu yer:	Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964
Varak Numarası:	Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964, f. 15

Minyatürün Konusu: Minyatürlü alan dâhil yazılı kısım ile birlikte dikdörtgen formda tasarlanmış sayfa Paris nüshasının 15.sayfasında bulunmaktadır. Bu sayfada ilacın hazırlanışı anlatılmaktadır. Asistan kazanın içini karıştırırken solda bir refakatçi eşliğinde çocuğu olan iki tesettürlü kadın ve sağda daha yaşlı bir kadın, bir deri bir kemik adamla bastonuna yaslanmış beklemektedir. Uyuyan bir damat en solda yer almaktadır. Resimde 9 figür betimlenmiştir.

Resim 6 f. 15 de bulunan minyatürün genel görünümü

Çizim 2 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 7 f. 15 de bulunan minyatürün detay görünümü

Minyatürün Değerlendirilmesi: Uyuyan damat figüründe yeşil çizgisel detayları bulunan bir kıyafet bulunmaktadır. Hafif uzun sakallarını ve krem sarığını çerçeveleyen bir haleye sahiptir. Hemen yanında ateşi körükleyen figüründe ise diğerlerinden farklı olarak sarık ve hale kullanılmamıştır. Kel olarak resmedilmiş figürde bordo renkli kıyafetinin üzeri altın detaylarla süslenmiştir. Hemen üstte bulunan iki tesettürlü kadınlardan birinin kucağında bebek figürü resmedilmiştir. Siyah saçlı bebek kırmızı çerçeveli haleye sahiptir. İki kadının kıyafetleri birbiriyle aynıdır. Beyaz kıyafetlerine siyah detay çizgileriyle hareket kazandırılmıştır. Hekimin oturduğu tabure basamaklı ve mor renklerle süslenmiştir. Taburenin hemen arkasında ağzı açık bir ejderha resmedilmiştir. Alt kısmında Zengi döneminde karşılaştığımız düğümlere benzeyen düğüm kullanılmıştır. Kapı olarak betimlenmiş kısımda kapıya bir örtü takılmış üzerine mor rengini kullanarak rumi motiflerle süslenmiştir.

Tezhipli Alan Değerlendirilmesi:

Minyatürün üst kısmında kufi yazı kısmında yazı kırmızı ve siyah renkle yazılmıştır. Zeminde hurdeli Rumi motifleri kullanılmıştır. Rumiler kalın ve iri olarak kullanılmış altın ile doldurulup renklendirilmiştir.

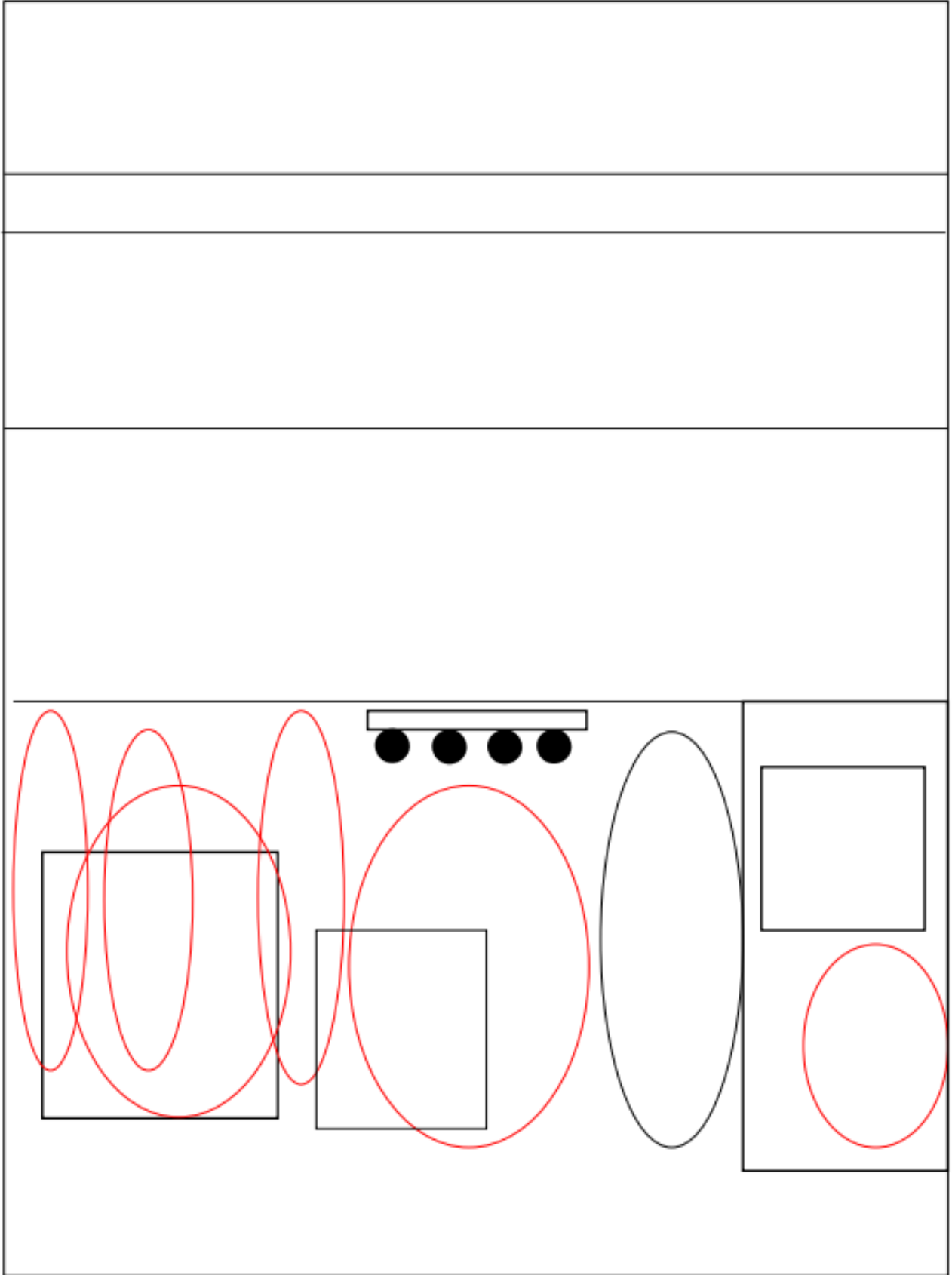
Resim 8 f. 15 de bulunan tezhibin genel görünümü

Katalog:3	3
Eserin sayfası:	17
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir.
Eserin ölçüsü:	370x285mm
Eserin bulunduğu yer:	Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964
Varak Numarası:	Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964, f. 17

Minyatürün Konusu: Minyatürlü alan dâhil yazı ile birlikte dikdörtgen formda tasarlanmış sayfa Paris nüshasının 17. sayfasında yer almaktadır. Sayfada minyatürlü alanın zemin rengi olarak kâğıdın kendi rengi kullanılmıştır. 3 oturur 4 ayakta tasarlanmış 7 figür vardır. Sahnedeki kapı ve duvar üzerindeki askılık ve raflarda bulunan renkli kâselere bakılacak olursa olay kapalı bir mekânda gerçekleşmektedir. Ağrlık olarak yeşil, bordo ve altın renkleri hâkimdir.

Resim 9 f. 17 de bulunan minyatürün genel görünümü

Çizim 3 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 10 f. 17 de bulunan minyatürün detay görünümü

Minyatürün Değerlendirilmesi: Figürlerin saçları örgülü ve siyahtır. Aksakallı ve diğerlerinden hallice yaşlı olan hekimdir. Kompozisyonda hekim oturur pozisyonda çizilmiştir. Koltuk tutan üç figür ise ayakta çizilmiştir. Hekimin hemen karşısında olan yardımcısı oturur pozisyonda çizilmiştir. Koltuk tutan üç figürün kıyafetlerinde yeşil zemin üzerine açık yeşil rengi, kahverengi ve beyaz zemin üzerine mor süslemeler kullanılmıştır. Saçları örgülü ve siyahtır. Hekimin ise kıyafeti bordodur. Üzerinde altından yapılmış pençeler vardır. Hekimin oturduğu minder kısmında mor çizgisel detaylı süslemeler vardır. Sırtlık kısmında ise beyaz zemin üzerinde mavi geometriler kullanılmıştır. . Hekimin yardımcısı elinde bir terazi vardır. Terazi altın ile boyanmış kahverengi tahliller atılmıştır. Hekimin kıyafetinin zemin rengi yeşildir. Yeşil kıyafetin üzerine koyu yeşil ile geometrik desenler çizilmiş ve koluna altın şerit detaylı eklenmiştir. Başlık kısmında ise yer yer beyaz renkler yer yer yeşil renkler kullanılmıştır. Hekimin yanındaki figür ise kıyafetin de mavi zemin üzerine krem rumiler kullanılıp kollarına altın detaylar eklenmiştir. Figürün ayakkabı kısmında mor renkli helezon süslemeler vardır. Figürün saçları siyah olarak renklendirilmiştir. Figürün iki elinde bulunan kesecikler de ise kahverengi ve altın kullanılmıştır. Figürün hemen yanında bulunan kapı altın ile renklendirilmiştir. Kapıda uyuyan figür ise kıyafeti bordo renklidir. Kollarında altın detaylar ve elinde bir sopa vardır. Uyuyan figürde kullanılan başlık diğer figürlerin başından farklıdır. Diğer figürlerin başlığı daha dairesel formda olduğu gibi bu figürde ki başlık daha sivri uçludur

Tezhipli Alan Değerlendirilmesi:

Minyatürün üst kısmında kufi yazı kısmında yazı kırmızı ve siyah renkle yazılmıştır. Zeminde hurdeli Rumi motifleri kullanılmıştır. Rumiler kalın ve iri olarak kullanılmış yer yer altın,mavi ve yeşil renk ile doldurulup renklendirilmiştir.

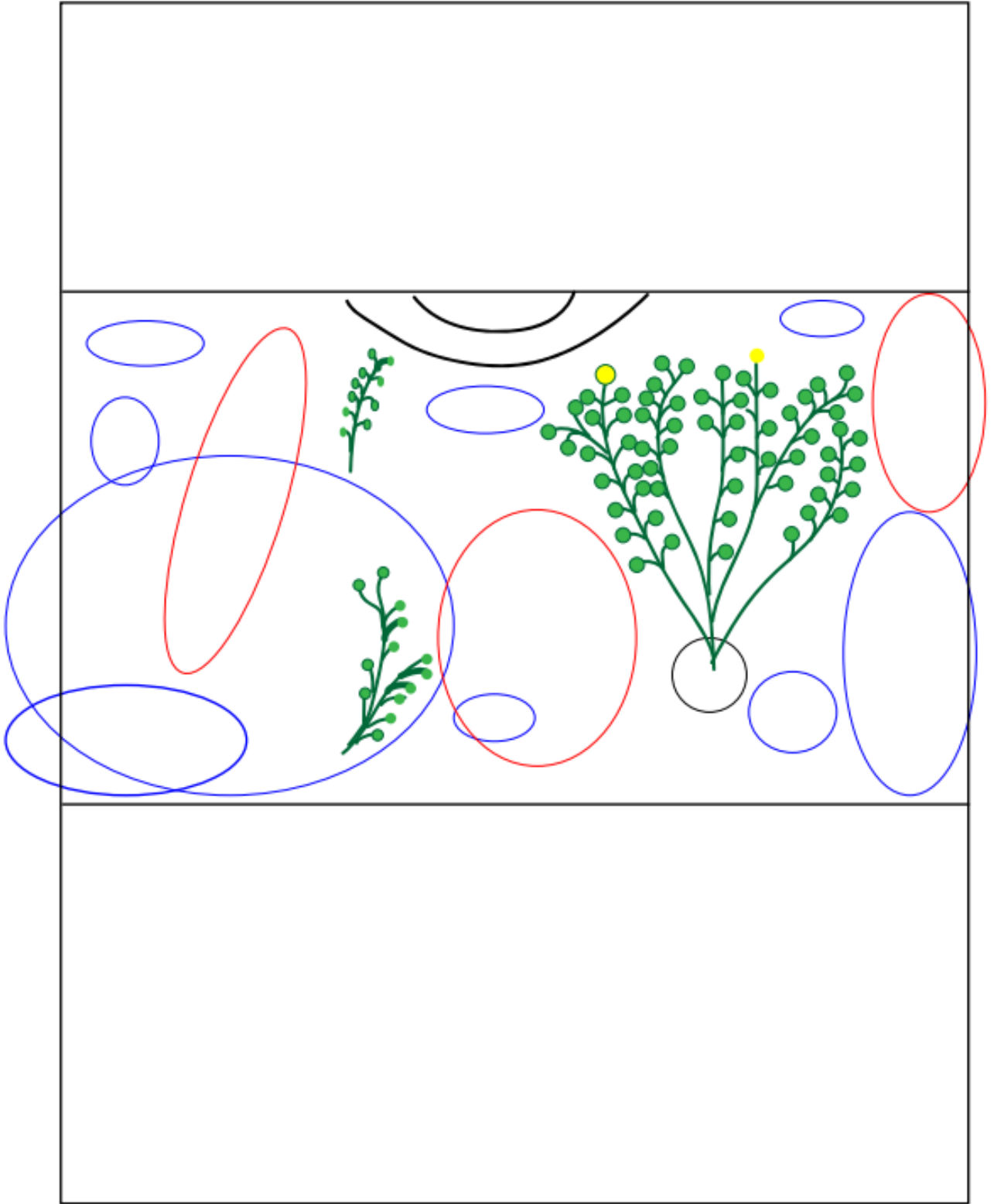
Resim 11 f. 17 de bulunan tezhibin detay görünümü

Katalog:4	4
Eserin sayfası:	19
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir
Eserin ölçüsü:	370x285mm
Eserin bulunduğu yer:	Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964
Varak Numarası:	Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964, f. 19

Minyatürün Konusu: Minyatürlü alan ile birlikte yazı dâhil tasarlanmış sayfa dikdörtgen formda olan sayfa Paris nüshasının 19. sayfasında yer almaktadır. Bu sayfada Andromachus'u at sırtında bir genci gözlemlerken gencin bir yılan tarafından ısırılmış ve defne ağacının yapraklarını yiyerek kendini koruduğu resmedilmiştir.

Resim 12 f. 19 de bulunan minyatürün genel görünümü

Çizim 4 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 13 f. 19 de bulunan minyatürün detay görünümü

Minyatürün Değerlendirilmesi: Minyatürlü alanın zemin rengi olarak kâğıdın kendi rengi kullanılmıştır. Sahnede bulunan ağaçlar, ot kümeleri, kuşlar ve yukarıda yarısının çizildiği güneşe bakacak olursak olayın açık bir alanda gerçekleştiği görülür. Ağaçlar yeşil yapraklarla süslenmiştir. Kuşlarda ise mavi, sarı ve bordo renkleri kullanılmıştır. Güneşi temsil eden yarım daire formundaki ışık hüzmeleri şeklinde olan kısma simgeleyen sivri çıkıntıları altın ile renklendirilmiştir. Isıyı betimlemek için etrafına kırmızı renk kullanılmıştır. Tahminen gökyüzünü temsil etmesi için de mavi renkle çevrelenmiştir. Yılan sokan genç figürü oturur pozisyonda resmedilmiştir. Gencin kıyafetinde krem renk hâkimdir. İki kolunda ve başının üstündeki halesinde altın renk kullanılmıştır. Defne ağacının arkasındaki figürde ise kıyafeti bordodur. Kolları ve halesi altın ile süslenmiş, beyaz sarığı ve siyah sakallar mevcuttur. Altındaki at ise kahverengi tüyleri siyah yeke ve altın yular ile süslenmiştir. Genci izleyen hükümdarın altındaki at ise bordodur. Atın yelesi ve kuyruğu siyah renktedir. Atın üzerine serilen semerde ise üç ayrı süsleme vardır. En kenarda net olmamakla birlikte altın üzerine işlemler yapılmıştır. Hemen yanında kahverengi zemin üzerine bordo rumi tasarımı yapılmıştır. Sonraki kısımda ise beyaz zemin üzerinde mor çizgisel detaylarla süslenmiştir. Hükümdarın kıyafetinde siyah zemin üzerinde yeşil sarılma rumiler vardır. Kol detaylarında ve halesinde gene altın kullanılmış olup halen etrafına genişçe bordo renk ile çevrelenmiştir. Beyaz sarığın üzerine mavi çizgisel detaylar eklenerek süslenmiştir.

Tezhipli Alan Değerlendirilmesi

Minyatürün üst kısmında kufi yazı kısmında yazı mavi renkle yazılmıştır. Zeminde hurdeli Rumi motifleri kullanılmıştır. Rumiler kalın ve iri olarak kullanılmış altın ile doldurulmuştur.

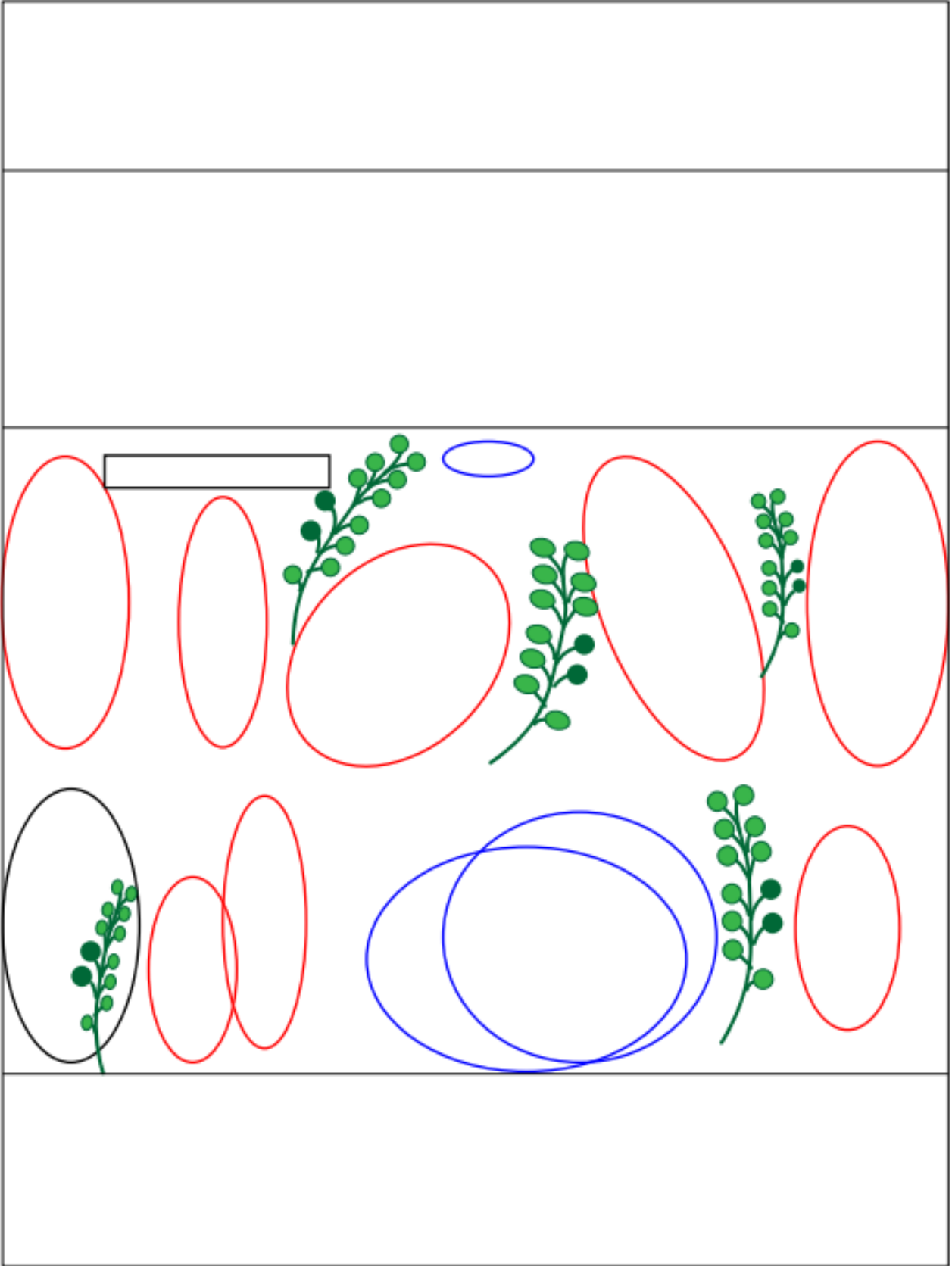
Resim 14 f. 19 de bulunan minyatürün detay görünümü

Katalog:5	5
Eserin sayfası:	22
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir
Eserin ölçüsü:	370x285mm
Eserin bulunduğu yer:	Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964
Varak Numarası:	Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964, f. 22

Minyatürün Konusu: Minyatürlü alan dâhil yazı ile birlikte olan sayfa dikdörtgen formda tasarlanan sayfa Paris nüshasının 22. Sayfasındadır. Bu sayfada Andromachus tarım işçilerinin yanına yiyecek ve içeceklerle ziyarete gelir. İçeceklerin içinden yılan çıkar, yılan zehrini akıtır ve bu içeceği cüzzam hastalığı olan bir işçiye içirir. İçkiyi içen işçi şifa bulur.

Resim 15 f. 22 de bulunan minyatürün genel görünümü

Çizim 5 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 16 f. 22 de bulunan minyatürün detay görünümü

Minyatürün Değerlendirilmesi: Minyatürlü alanda zemin rengi olarak kâğıdın kendi rengi kullanılmıştır. Sahne de bulunan kazma, kürek, boğalar ve sürgüye bakacak olursak olay tarım arazisinde gerçekleştiği bariz bellidir. Figürler genel olarak çekik gözlü, siyah sakallı ve kel olarak tasarlanmıştır. Üst kısımda kral oturur pozisyonda resmedilmiştir. Yeşil elbiseye ve bordo sarığa sahip olan kralı halesi diğerlerine nazaran daha geniştir. Yiyecek ve içecek taşıyan işçinin ise beyaz zemin renkli kıyafetinin üzerine mor sarılma rumiler işlenmiştir. Figürün başının üstündeki tepsi kahverengi içindeki tabaklar ise altın ile renklendirilmişti. Diğer elinde içecek testisi bulunmaktadır. Testi kahverengi olarak kullanılmıştır. Oturmuş elinde orakla otları kesen figürün İse kıyafetinde bordo ile renklendirilmiştir kollarında altın detayı vardır alt kısmı çıplak haldedir. Yeşil sivri yapraklı kırmızı yemiş veya çiçeklere sahip olan bitkiyi kestiği olarak kahverengi ile renklendirilmiş çizgisel detaylarla süslenmiştir. Kazma tutan figür ise üzerinde yeşil zeminli kıyafet bulunmaktadır. Kıyafetin üzerinde açık yeşil renkte sarılma rumiler kullanılmaktadır. Elindeki kazmanın sapı kahverengi üçgen kısmı ise mavi renkle renklendirilmiştir. Hemen arkasındaki motifin sakalları beyazdır. Mavi bir kuşak ve beyaz şortun üzerinde çizgisel detaylar vardır. Resmin alt kısmında ise kullanılan eşek figürünün sırtında taşıdığı samanlar bulunmaktadır. Eşek krem renktedir ve yelesi siyah

renktedir. Eşğin hemen önünde bir oturur bir ayakta iki figür bulunmaktadır. Ayakta olan figürün yeşil pantolonu ve elinde bir tırmık bulunmaktadır. Oturur pozisyonda olan figürde ise elinde etrafı bordo içi yan ve dikey olarak çizgisel detaylar verilen elek vardır. Tasarımda kullanılan 2 boğa figürü vardır. Biri krem diğeri kahverengi olan boğaların boyun karın ve kalça kısmı altın ile bezenmiştir. Boğaların çektiği bir sürgü aleti ve üzerinde oturur pozisyonda bir figür çizilmiştir. Figür kel olarak tasarlanmıştır. Siyah sakal ve bıyık çizilmiş olan figürün üzeri çıplak kırmızı bir pantolonu vardır. Hemen altındaki sürgü aletinde bulunan tekerler ise kahverengi ve mavi renkler kullanılmıştır.

Tezhipli Alan Değerlendirilmesi:

Minyatürün üst kısmında kufi yazı kısmında yazı kırmızı ve siyah renkle yazılmıştır. Zeminde hurdeli Rumi motifleri kullanılmıştır. Rumiler kalın ve iri olarak kullanılmış yer yer altın,mavi ve yeşil renk ile doldurulup renklendirilmiştir.

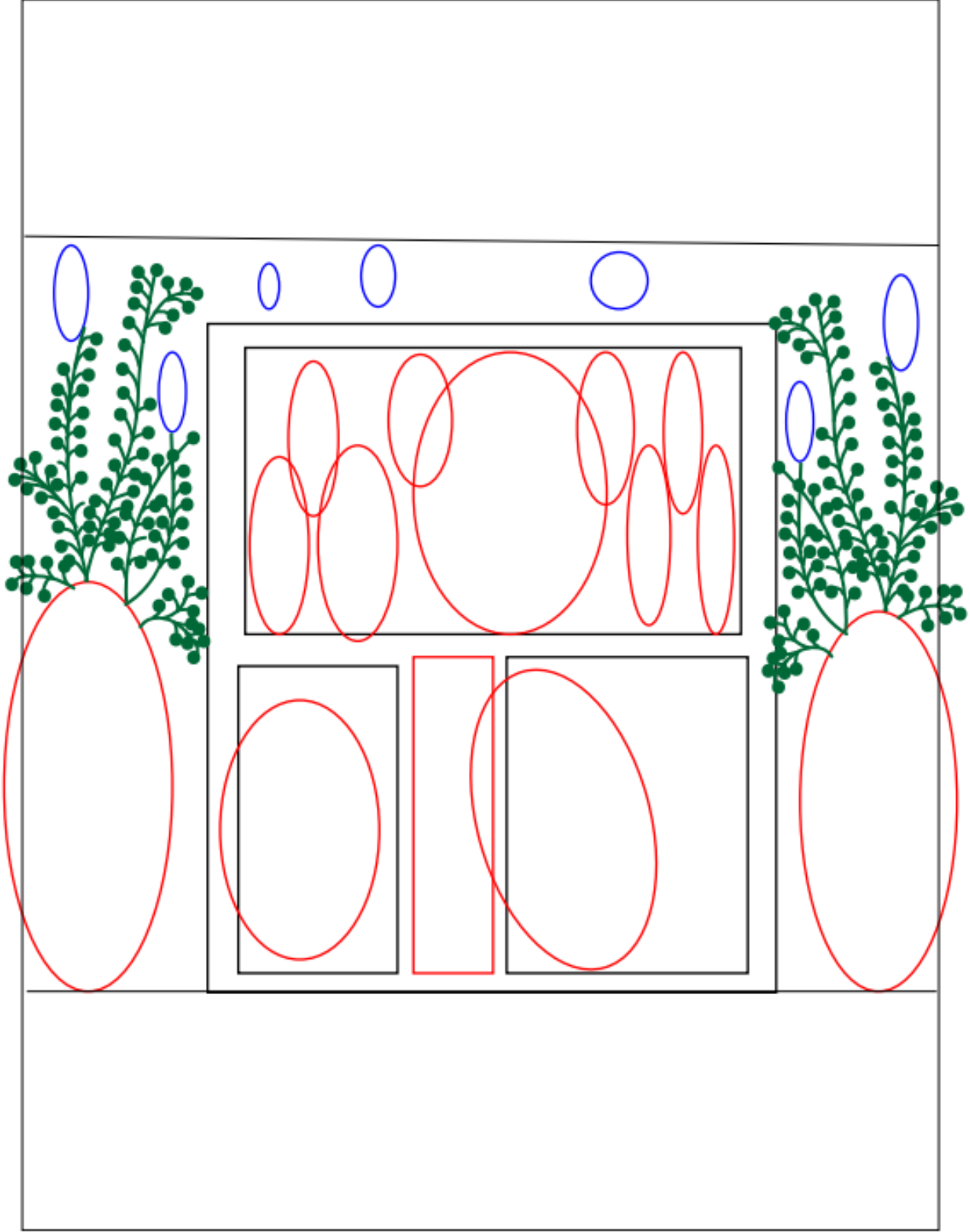
Resim 17 f. 22 de bulunan minyatürün detay görünümü

Katalog:6	6
Eserin sayfası:	27
Eserin konusu:	İlim ve Konulu eserdir.
Eserin ölçüsü:	370x285mm
Eserin bulunduğu yer:	27
Varak Numarası:	Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964, f. 27

Minyatürün Konusu: Minyatürlü alan dâhil yazı ile birlikte tasarlanmış sayfa dikdörtgen formda tasarlanmıştır. Bu sayfa Paris nüshasının 27 sayfasındadır. Bu sayfada hükümdarın gözdesinin yılan tarafından zehirlenmesi anlatılmaktadır.

Resim 18 f. 27 de bulunan minyatürün genel görünümü

Çizim 6 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 19 f. 27 de bulunan minyatürün detay görünümü

Minyatürün Değerlendirilmesi: Sahnede iç ve dış olarak iki mekân sergilenmektedir. Dış mekânda sahnenin sağ ve soluna tasarlanmış elinde kazmaları olan 2 figür vardır. Hemen arkalarında duran ağaçlar yeşil ve bordo yapraklarla süslenmiş ağaçların üzerinde ikişer kuş bulunmaktadır. Kuşlar bordo, mavi, sarı ve beyaz renklerle süslenmiştir. Ağaçların altındaki figürler ise solda olan figürde üst kısımdaki kıyafette mavi renkli desenler bulunmaktadır. Alt kısmında ise krem çizgisel detaylarla süslenmiş pantolon bulunmaktadır. Diğer figürde ise üst kısmında mor tahrirlerle Rumi motifleri çizilmiştir. Baş kısmında bordo bere kullanılmış olan figürün elindeki kazmalarda ise sap kısmında kahverengi üçgen kısım ise mavi renkle renklendirilmiştir. En üst kısımda kalan sahnede ise hükümdar oturur pozisyonda resmedilmiştir. Minyatür bordo zemin üzerine tasarlanmıştır. Hükümdarın yanında oturan figürlerin bazılarında yeşil zemin üzerine çizilmiş Rumi motifleri beyaz zemin üzerine mor geometrik desenler ve rumi motifler kullanılmıştır. Hükümdarın kıyafetlerini de ise zemin rengi bordo kullanılmış üzerinde altın işlemler bulunmaktadır. Başlık kısmında ise siyah renk kullanılıp orta kısmında altın kullanılmıştır. Alt kısımda bulunan sahnede ise zemin bordo renktir kapı olarak

tahmin edilen Yapı üst tarafında sarı renk kullanılıp içinde helezonik desenler vardır. Kapının çerçeve kısmı altın ile doldurulup iç kısmında kenarlara mavi renkler verilmiştir. Solda oturmuş pozisyonda çizilmiş figürün kıyafetinde beyaz rengin üzerine mor desenler bulunmaktadır. Diğer figürün kıyafetinde ise yeşil zemin üzerine çizgisel detaylarla süslenmiştir.

Tezhipli Alan Değerlendirilmesi:

Minyatürün üst kısmında kufi yazı kısmında yazı mavi renkle yazılmıştır. Zeminde hurdeli Rumi motifleri kullanılmıştır. Rumiler kalın ve iri olarak kullanılmış yer yer altın, mavi ve yeşil renk ile doldurulup renklendirilmiştir.

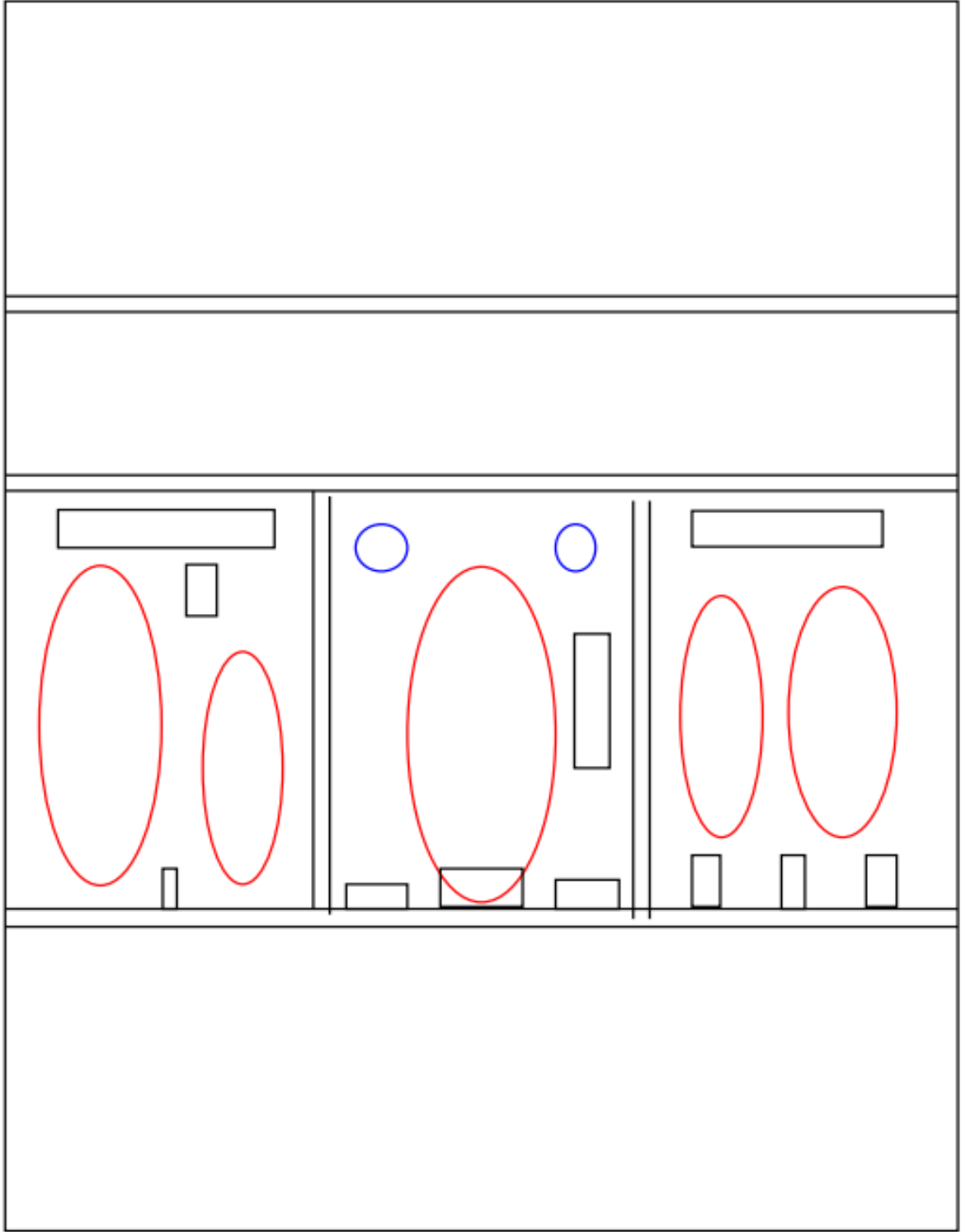
Resim 20 f. 27 de bulunan tezhibin detay görünümü

Katalog:7	7
Eserin sayfası:	31
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir
Eserin ölçüsü:	370x285mm
Eserin bulunduğu yer:	Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964
Varak Numarası:	Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964, f. 31

Minyatürün Konusu: Minyatürlü alan dâhil yazı ve tespitli kısımla birlikte dikdörtgen formda tasarlanmış sayfa Paris nüshasının 31 sayfasında yer almaktadır. Bu sayfada panzehir tariflerinin gelişmesine katkıları olan 9 antik çağ hekiminin portreleri içerir. 31 sayfada başlayan portreler 32 ve 34 sayfada devam etmektedir.

Resim 21 f. 31 de bulunan minyatürün genel görünümü

Çizim 7 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 22 f. 31 de bulunan minyatürün detay görünümü

Minyatürün Değerlendirilmesi: Bu minyatürde zemin renk olarak kâğıdın kendi rengi kullanılmıştır. Minyatürde yer yer kuşların olması açık havada ders yaptıklarını anımsatmaktadır. Sahnelerin köşe süslemelerinde mavi, bordo ve sarı renkler kullanılmıştır. Ayrıca sahnelerde rahleler, kitaplar ve ibrikler kullanılmıştır.

İlk sahnedeki minyatürde yeşil giyen Hekim'in kıyafeti Rumi ile süslenmiş başlık kısmında ise bordo renk kullanılmıştır. Öğrencisinde ise krem üzeri mavi noktalarla işleme yapılmıştır.

İkinci sahnede ise hekim tek başına çizilmiştir. Kıyafeti açık kahve zemin renkli olup koyu kahve ile ince ayrıntılı bir betimleme yer almıştır.

Üçüncü minyatürde ise hekim gene yeşil kıyafet kullanmıştır. Mor renkli başlığa sahiptir. Öğrencisinde ise bordo bir kıyafet ve beyaz çizgisel detaylı bir başlığı vardır.

Tezhipli Alan Değerlendirilmesi:

Minyatürün üst kısmında kufi yazı kısmında yazı siyah, kırmızı ve mavi renkte yazılmıştır. Zeminde hurdeli rumi motifleri kullanılmıştır. Rumiler kalın ve iri olarak kullanılmış yer yer altın, mavi ve yeşil renk ile doldurulup renklendirilmiştir.

Resim 23 f. 31 de bulunan tezhibin detay görünümü

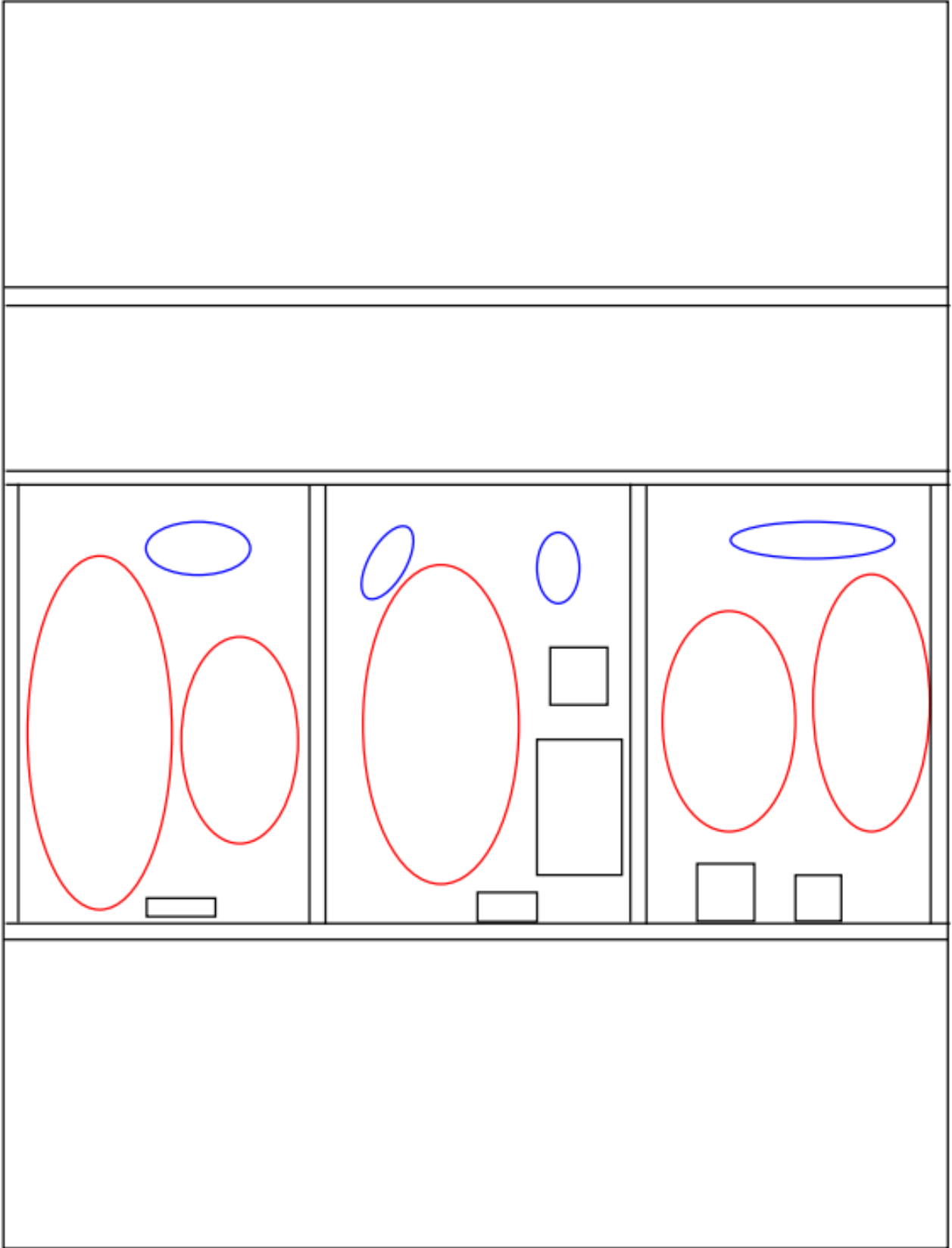
Sayfanın solunda altta ve üstte aynı tasarlanmış tepelik formundaki hurdeli Rumiler kullanılarak simetrik bir tasarım kullanılmıştır. Rumiler yer yer bordo ve mavi renklerle doldurulmuştur.

Katalog:8	8
Eserin sayfası:	32
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir
Eserin ölçüsü:	370x285mm
Eserin bulunduğu yer:	Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe
Varak Numarası:	Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964, f. 32

Minyatürün Değerlendirilmesi: Yazılı alanla birlikte dikdörtgen formda tasarlanan sayfa Paris nüshasının 32 sayfasındadır. 9 Hekim portresini resmedildiği minyatürün devam eden sayfasındaki ilk karesinde hekim bordo bir kıyafet giymiştir. Kol detaylarında şerit şeklinde altın detayları ve kıyafetinde dairesel altın süslemeler vardır. Öğrencisinin ise kıyafetinde zemin beyazdır. Mor renkli ince ayrıntılı bir betimleme söz konusudur. Elindeki kitap krem renkli tasvir edilmiştir.

Resim 24 f. 32 de bulunan minyatürün genel görünümü

Çizim 8 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 25 f. 32 de bulunan minyatürün detay görünümü

İkinci sahnede ise hekimin kıyafeti koyu yeşil zeminli olup üzerinde Rumi motifler ve yer yer altın ile işlenmiştir. Başlık kısmı beyaz renk olan hekimin elindeki kitap ise krem renkli tasarlanmıştır.

Üçüncü sahnede ise hekimin kıyafetinin zemin rengi beyazdır. Mavi renklerle süslenmiş altın ile yer yer gene dairesel süslemeler yapılmıştır. Hekimin başlık kısmı ise beyaz zemin üzerine mor tahrirler çekilmiştir. Öğrencinin ise kıyafeti bordo renkli olup kolunda gene altın detayları bulunmaktadır. Başlık kısmında ise beyaz kullanılmıştır.

Tezhipli Alan Değerlendirilmesi:

Minyatürün üst kısmında kufi yazı kısmında yazı siyah, kırmızı ve mavi renkte yazılmıştır. Zeminde hurdeli rumi motifleri kullanılmıştır. Rumiler kalın ve iri olarak kullanılmış yer yer altın, mavi ve yeşil renk ile doldurulup renklendirilmiştir.

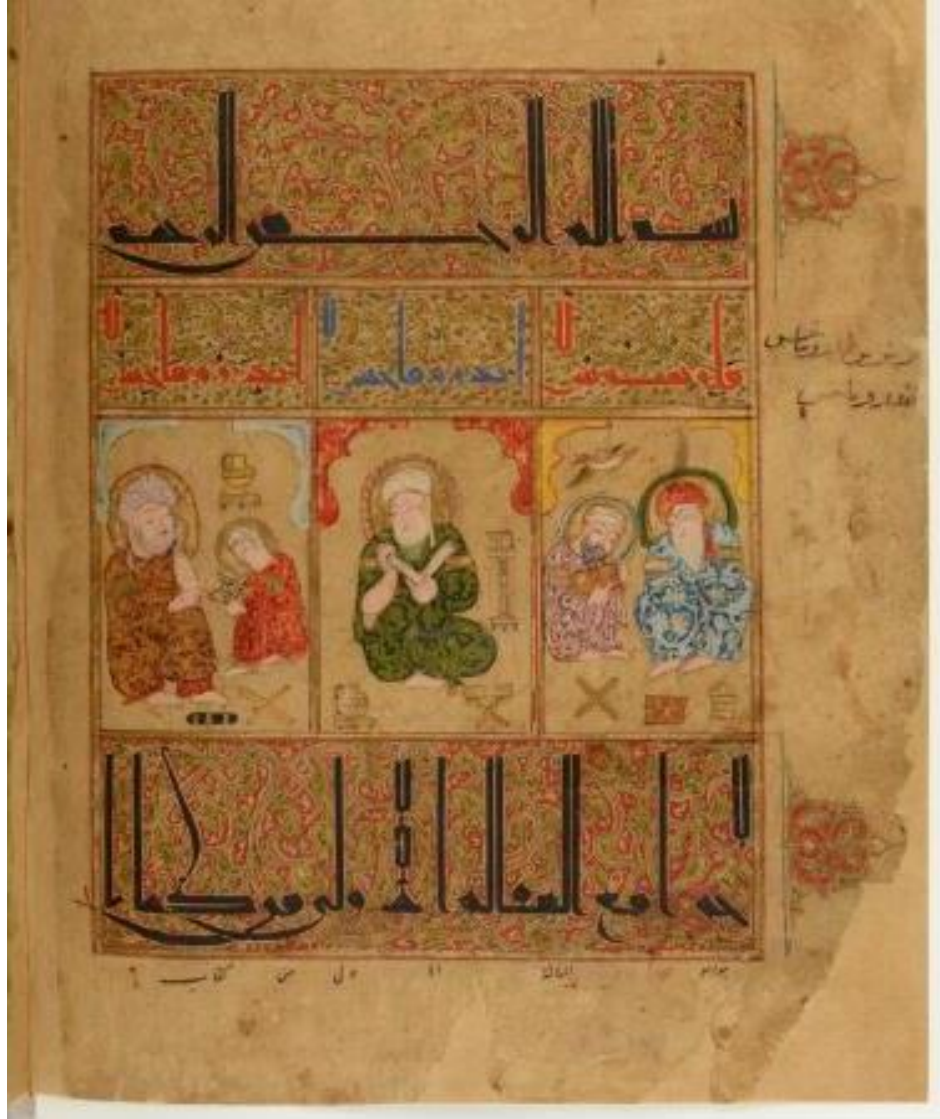

Resim 26 f. 32 de bulunan tezhibin detay görünümü

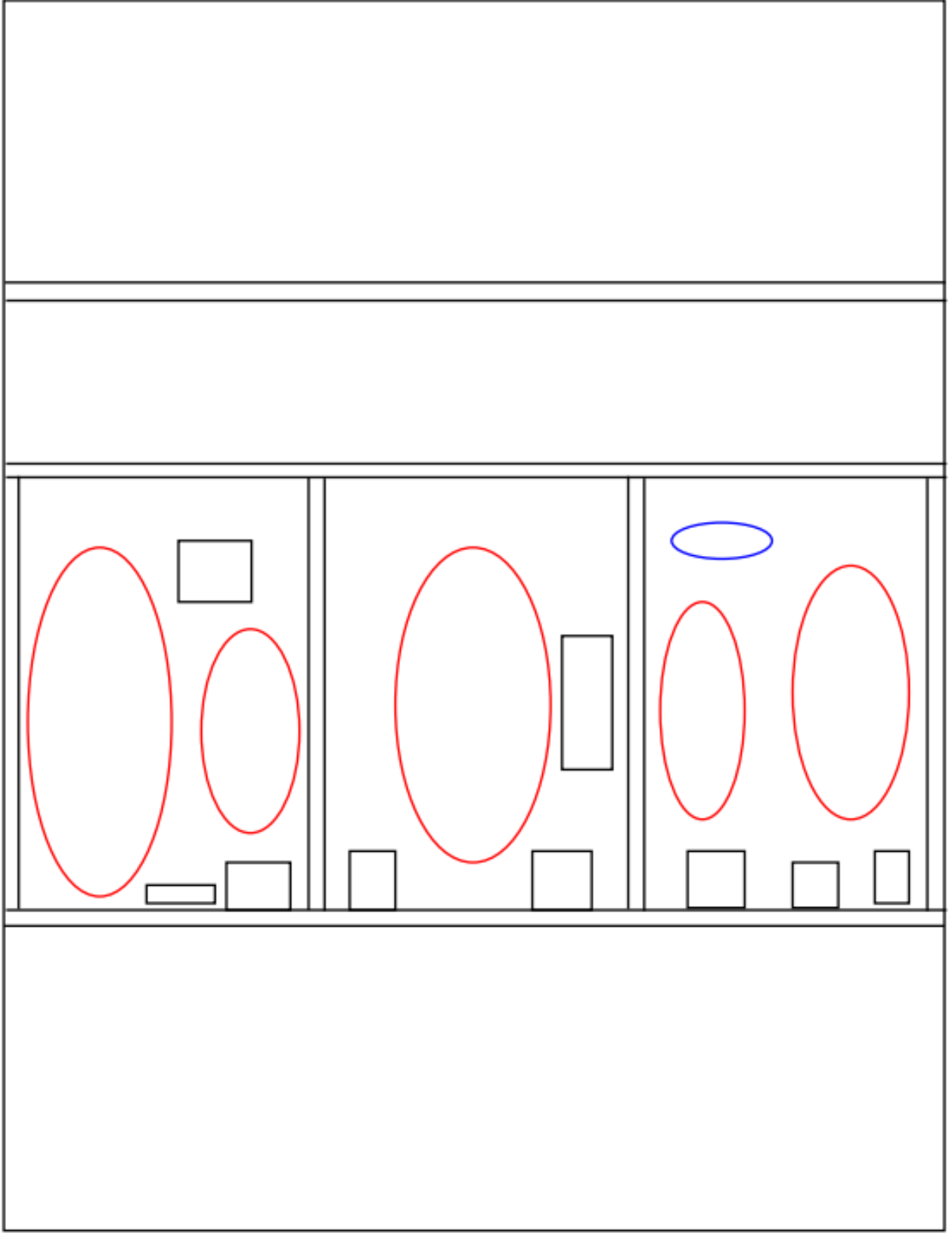
Sayfanın sağında altta ve üstte aynı tasarlanmış tepelik formundaki gülce hurdeli Rumiler kullanılarak simetrik bir tasarım kullanılmıştır. Rumiler yer yer bordo ve mavi renklerle doldurulmuştur

Katalog:9	9
Eserin sayfası:	34
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir
Eserin ölçüsü:	370x285mm
Eserin bulunduğu yer:	34
Varak Numarası:	Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964, f. 34

Minyatürün Değerlendirilmesi: Yazılı alanla birlikte dikdörtgen formda tasarlanan sayfa Paris nüshasının 34. sayfasındadır. Hekim portresini resmedildiği minyatürün devam eden sayfasındaki ilk karesinde hekimin kıyafetinin zemin rengi kahverengidir üzerine tahminen altın ile rumiler yapılmıştır. Öğrencisinin kıyafetinin zemin rengi ise bordodur. Başlık kısmında beyaz kullanılmıştır. İkinci sahnesinde Resimde ise hekimin kıyafetinin zemin rengi siyahtır.

Resim 27 f. 34 de bulunan minyatürün genel görünümü

Çizim 9 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

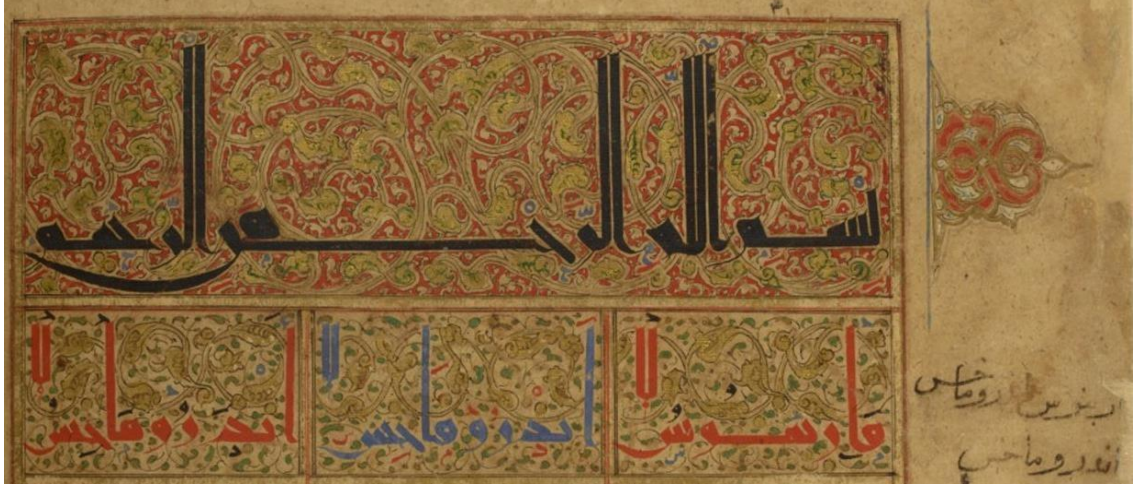

Resim 28 f. 34 de bulunan minyatürün detay görünümü

Üzerine yeşil renkli rumiler ile süslenmiştir. Kollarında altın detayı bulunmaktadır. Başlık kısmı ise beyazdır. Üçüncü sahnesinde ise Resimde ise hekimin kıyafetinin zemin rengi mavidir. Beyaz renkte süslemeler kullanılan kıyafetin kol detayları altındır. Başlık kısmı ise bordodur. Öğrencisinin kıyafetinin zemin rengi ise beyazdır. Mor renkli ince ayrıntılı bir süsleme ile renklendirilen kıyafetin kol detayları altındır. Başlık kısmında gene beyaz kullanılmıştır.

Tezhipli Alan Değerlendirilmesi:

Minyatürün üst kısmında kufi yazı kısmında yazı siyah, kırmızı ve mavi renkte yazılmıştır. Zeminde hurdeli rumi motifleri kullanılmıştır. Rumiler kalın ve iri olarak kullanılmış yer yer altın, mavi ve yeşil renk ile doldurulup renklendirilmiştir.

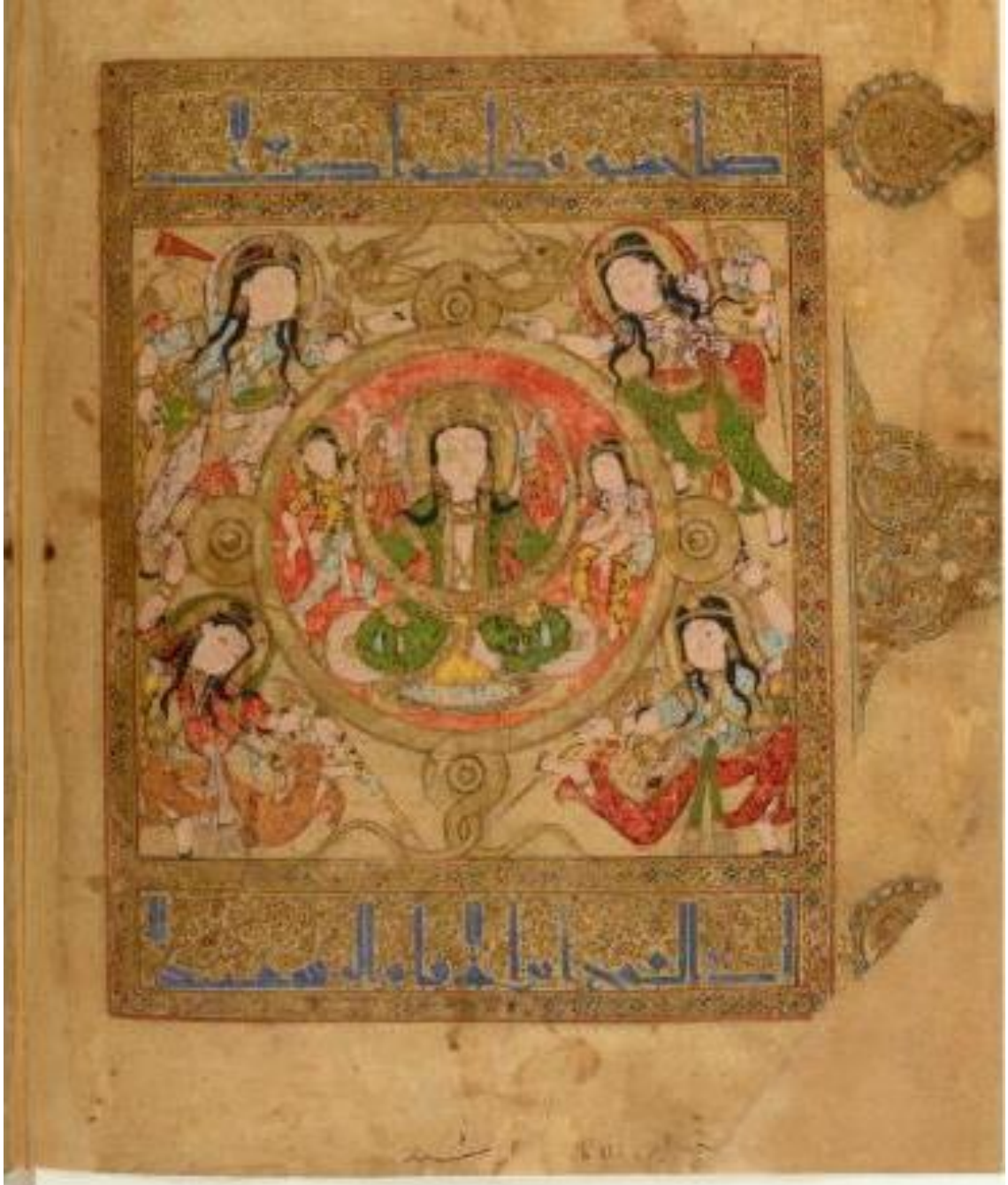

Resim 29 f. 34 de bulunan minyatürün detay görünümü

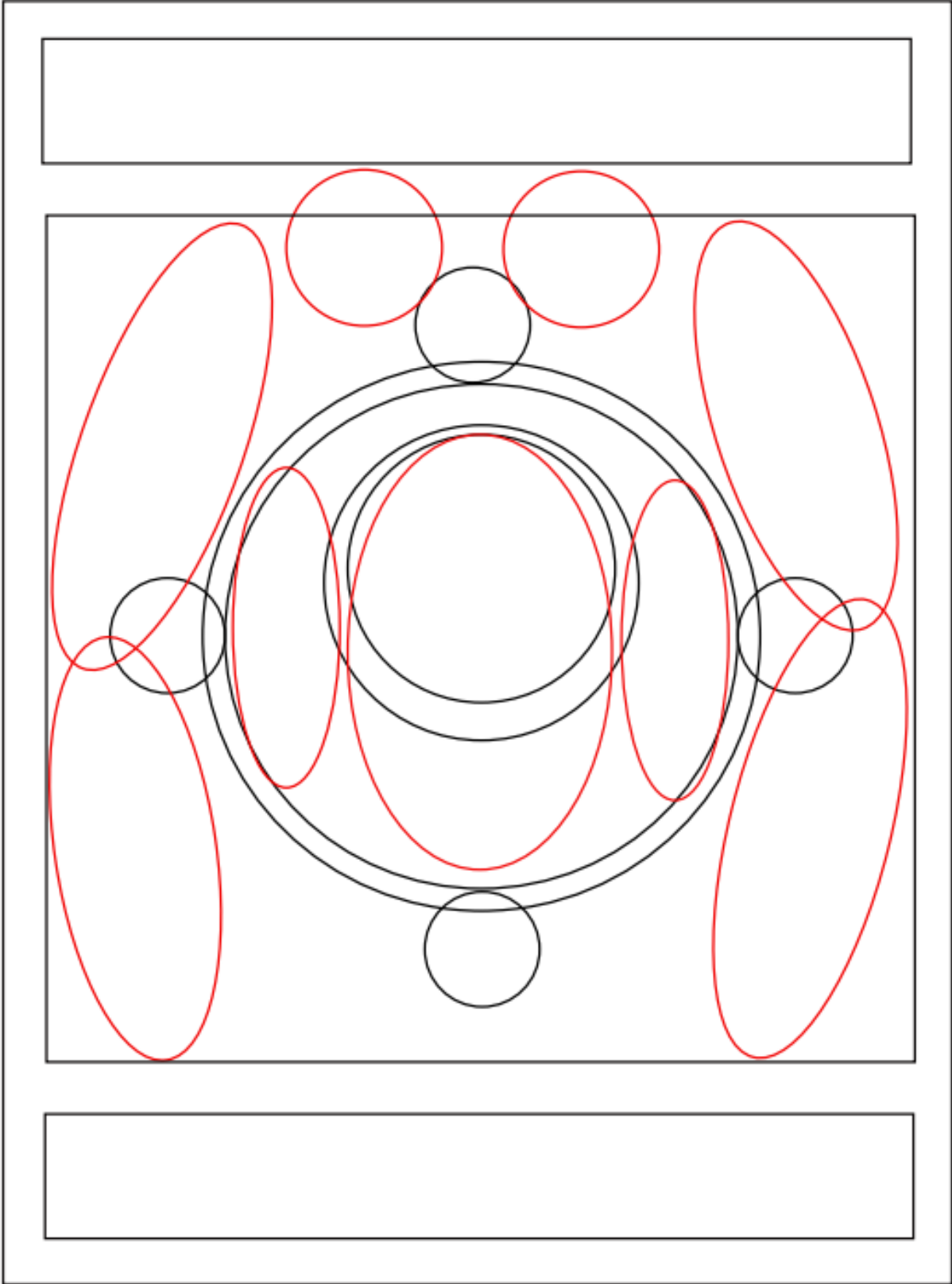
Sayfanın sağında altta ve üstte aynı tasarlanmış tepelik formundaki gülce hurdeli Rumiler kullanılarak simetrik bir tasarım kullanılmıştır. Rumiler yer yer bordo ve mavi renklerle doldurulmuştur

Katalog:10	10
Eserin sayfası:	36-37
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir
Eserin ölçüsü:	370x285mm
Eserin bulunduğu yer:	Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964
Varak Numarası:	Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964, f. 36-37

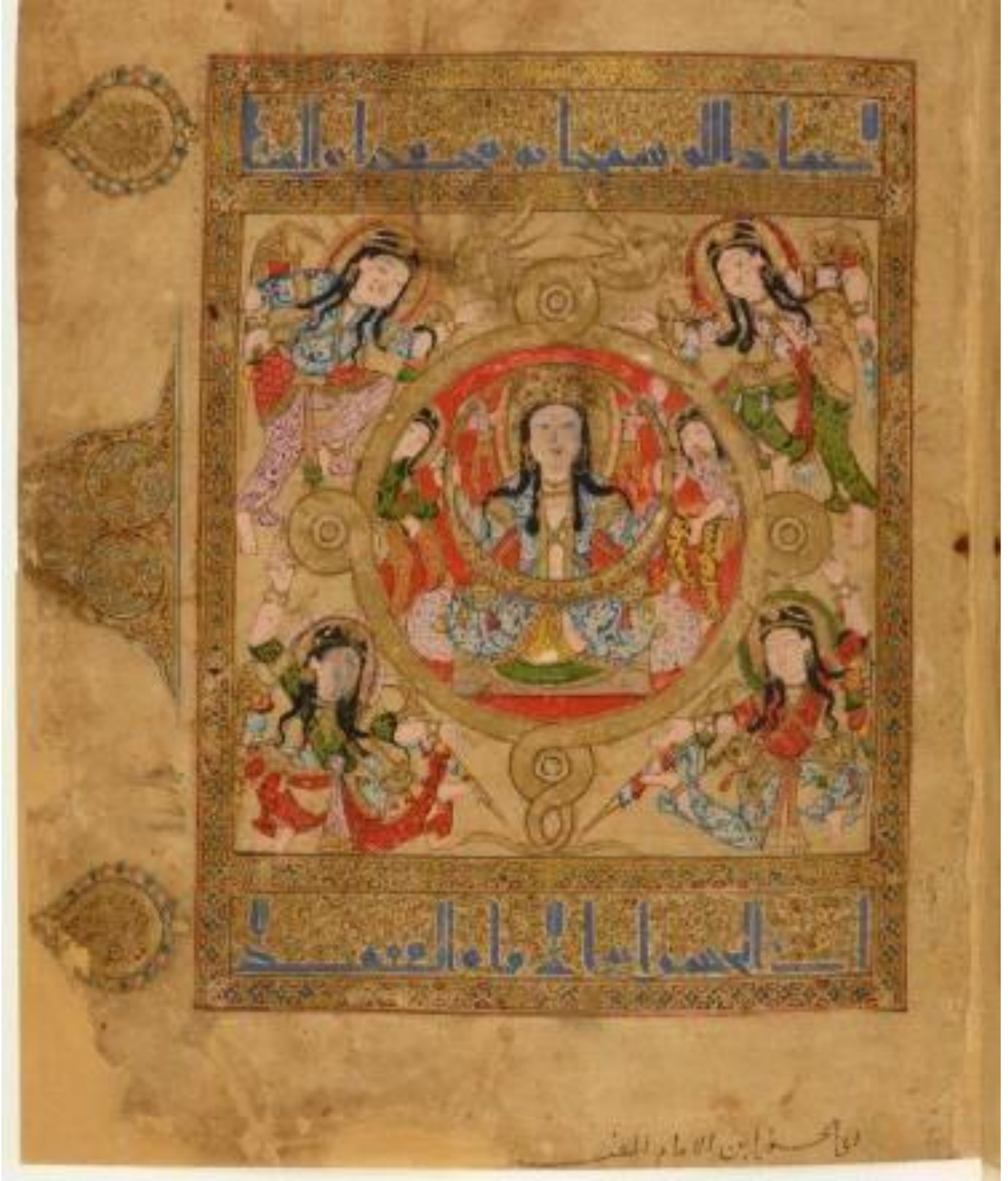
Minyatürün Konusu: Bu sayfa minyatüründe iki ejderin meydana getirdiği bir madalyonun içinde, elinde bir hilâl tutan bağdaş kurmuş bu figür ve iki yanında maiyeti görülür. Dört köşede dört melek figürü bu madalyonu taşırlar, her ne kadar hilâl tutan figürün Zengi hükümdarı *Bedr el-Din Lû'lû'yu* temsil ettiği ileri sürülmüşse de, kitabın yazıldığı tarihte Lû'lû hükümdar bulunmadığına göre, bu tasvirin başka bir içerikte olması gerekir(ÖKMEN, 2018, s. 22). Hilal tutan figür ay sembolü, ejderler de bulut sembolü olduğuna göre ejderler Ayı yuttuğu zaman yağmur yağacak ve bereket getirecektir. Böylece kitabın sahibine bir bereket duası şeklinde resmedilmiştir.

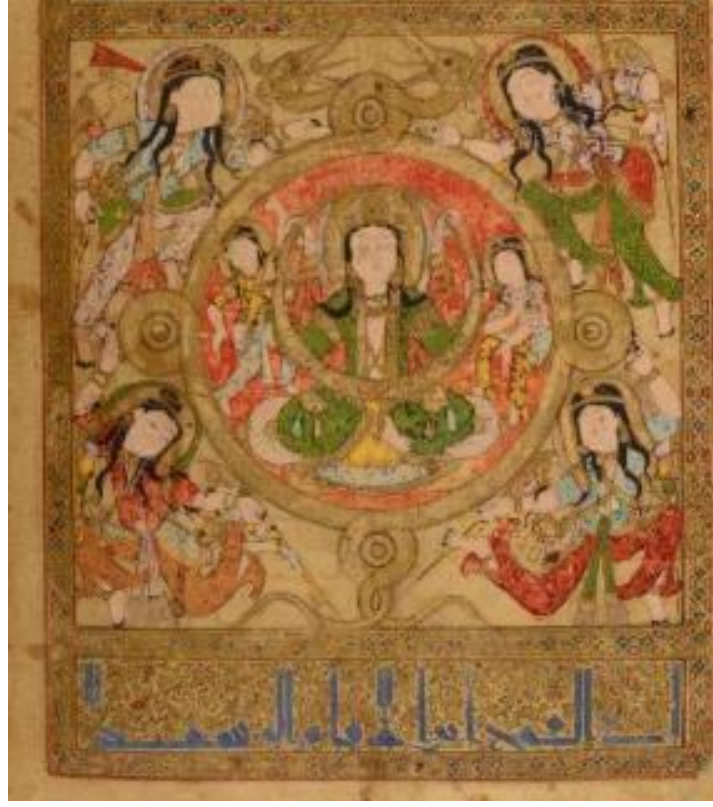
Resim 30 f. 36-37 de bulunan minyatürün genel görünümü

Çizim 10 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 31 f. 36-37 de bulunan minyatürün genel görünümü

Resim 32 f. 36-37 de bulunan minyatürün detay görünümü

Minyatürün Değerlendirilmesi: . Minyatürlü sayfada zemin renk olarak kâğıdın orijinal rengi kullanılmıştır. Kenar suyunun dışında kalan üst kısımdaki düz gülü Damla formunda olup dışı rumilerle süslenmiştir. Rumilerin iç kısımları mavi ve pembe ile renklendirilmiş, dışı altın ile kaplanmıştır. İç kısmında zemin altın ile doldurulmuş sarımalı Rumi motifleri ile süslenip yer yer bordo renkle renklendirilmiştir. İrice tasarlanan diğer düz gülün de ise simetrik bir şekilde tasarlanan hurdeli Rumi ve sarılma rumiler kullanılarak tasarlanmıştır. Sarılma rumiler içerisine altın kullanılıp yer yer bordo renk kullanılmıştır. Tasarımın iplik kısmında ise mavi renk yer almıştır. Yazıyı ve minyatürü çevreleyen kenar suyu düğümlerle doldurulmuş düğümlerin geçişi altın ile işlenmiştir. İçleri mavi, kalan kısımları ise bordo ile tahrirleri belirginleştirilmiştir. Minyatürlü alanda madalyonu tutan 4 adet Melek figürü vardır. Melekler Selçuklu dönemi figürleri gibi iki yandan örgülü, uzun siyah saçlı ve halelidirler. Kanatları renkli ve sarılma Rumi motifleri ile

tasarlanmış, ayakları çıplak, elleri ve ayaklarında kınaları vardır. Kıyafetleri dönemin elbiselerini yansıtmaktadır. Kıyafetlerde oldukça canlı renkler kullanılmıştır. Meleklerin kıyafetleri ince ayrıntılı bir betimlemeye sahiptir. Saçlarında altın taçları olan meleklerin ellerinde bileklikler ve ayak bileklerinde halhaller altın ile süslenmiştir. Madalyon kısmı iki ejderhadan oluşmaktadır. Simetrik olan madalyonun ejderha başlarında ince ayrıntılı betimlemeler yer almaktadır. Sol ejderha başı daha keskin ve sivri hakları olduğu için erkek, sağ ejderha başı daha naif ve dairesel hatları olduğu için dişi olduğu tahmin edilmektedir. Madalyonu dış hatları rengi devrinde kapı pencere ve mihrap kemerleri üzerinde bulunan düğüm motiflerini anımsatmaktadır. Madalyonun zemini altın ile doldurulmuş iç kısmı ise bordo ile doldurulmuştur. Hilal tutan figür bağdaş kurup oturmuş bir pozisyonda resmedilmiştir. Yanında iki tane yardımcısı olan figürler gene siyah ve uzun örgülü saçlara sahiptir. Kabaca altından bir tacı ve haleye sahiptir. Taç kısmında Rumi motifleri anımsatan bitkisel motiflerle süslenmiş yer yer bordo renkleri kullanılmıştır. Kıyafetleri dönem elbiselerini yansıtmaktadır. Renkler canlı ve belirgindir. Hilal kısmında tek dallı yürüyen Rumi motifleri kullanılmaktadır. Rumilerin dalları siyah renkli tahrirlenmiştir. İçleri altın ve bordo ile renklendirilmiştir.

Tezhipli Alan Değerlendirilmesi:

Minyatürün alt ve üst kısmında kufi yazı kısmında yazı mavi renkle yazılmıştır. Zeminde Rumi motifleri kullanılmıştır. Rumiler altın ile doldurulup yer yer bordo renkli renklendirilmiştir. Minyatürü ve yazıyı kaplayan kenar suyunda kitabeli zencerek kullanılmıştır. İçleri ise mavi pençeler ile doldurulmuştur zencereğin boş kalan kısmında bordo renkler kullanılmıştır.

Resim 33 f. 36-37 de bulunan tezhibin üst detay görünümü

Her iki sayfanın sağ ve sol kısmında bulunan damla formundaki madalyonlarda iç kısmında altın ile doldurulmuş hurdeli Rumiler simetrik formda bir tasarım bulunmaktadır. Rumiler iri dallarla çizilmiş yer yer bordo ile renklendirilmiştir. Sayfanın orta kısmında bulunan gene simetrik tasarlanmış madalyon dairesel helezolik bir tasarım içerisine tepelik formunda hurdeli Rumilerle tasarlanmış ve mavi tahrirle sınırları belirlenmiştir.

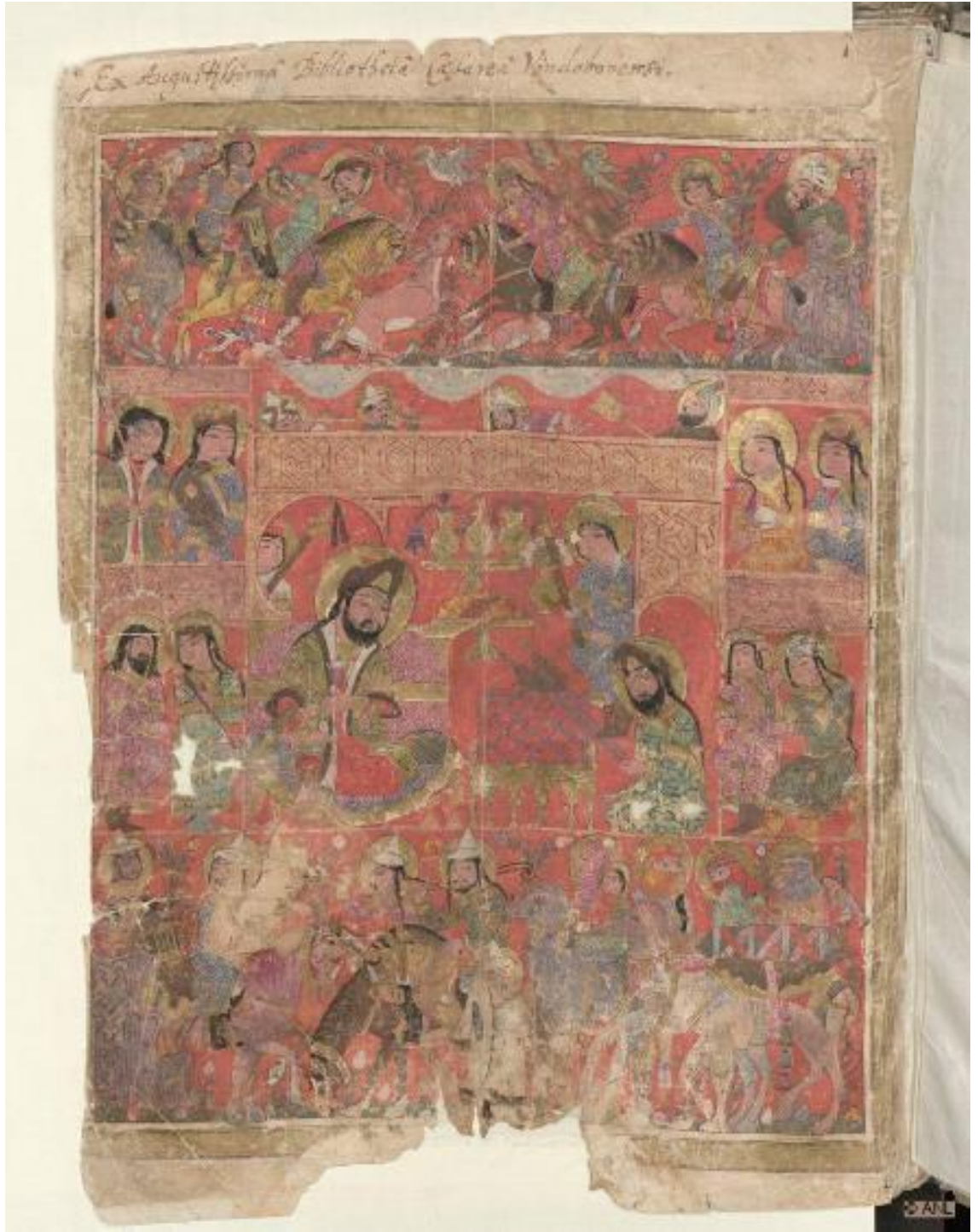

Resim 34 f. 36-37 de bulunan tezhibin alt detay görünümü

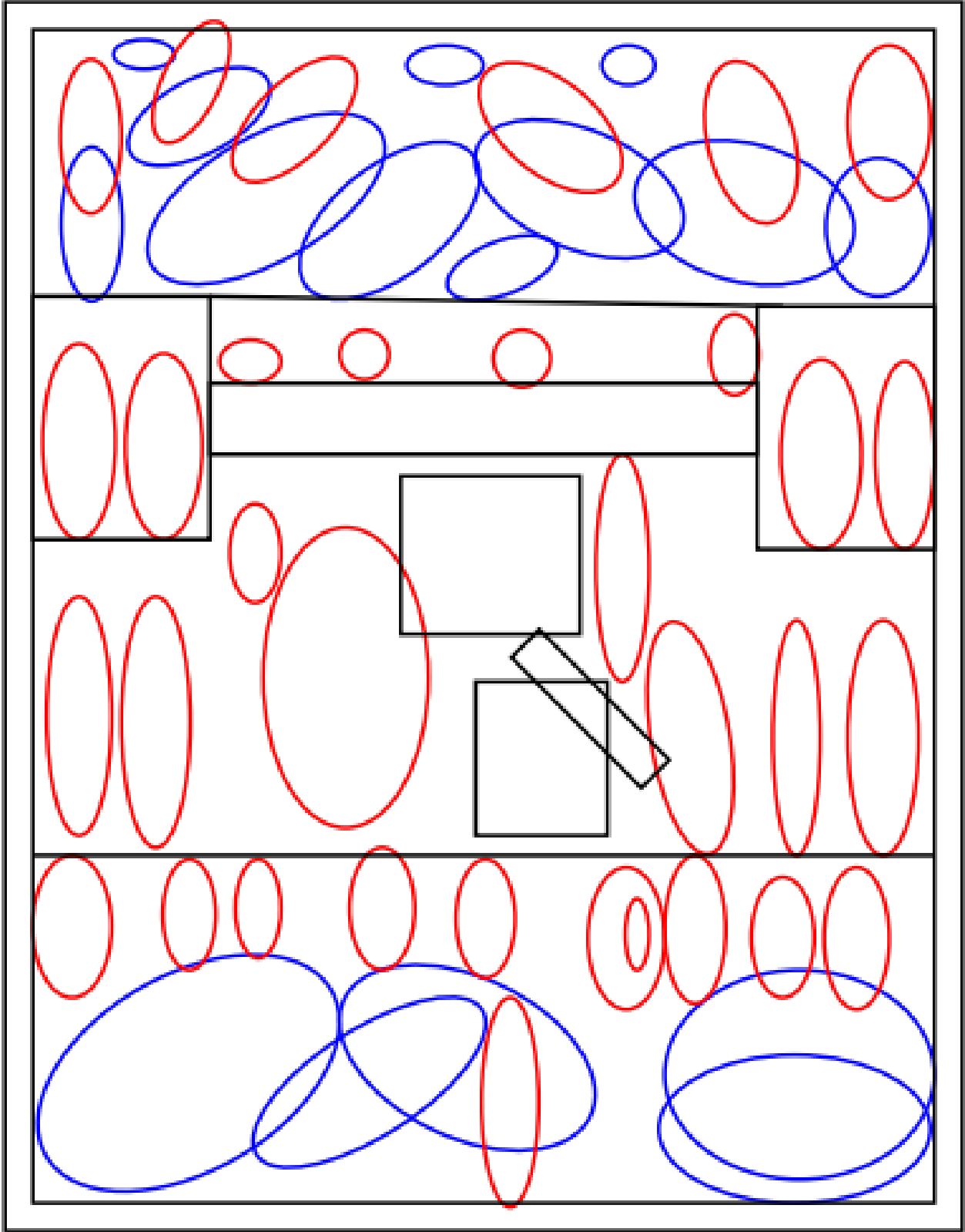
Viyana, National Bibliothque, A.F. 10

Katalog:11	11
Eserin sayfası:	1
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eser
Eserin ölçüsü:	365x288mm
Eserin bulunduğu yer:	Viyana, National Bibliothque, A.F.10
Varak Numarası:	Viyana, National Bibliothque, A.F.10 1r.

Minyatürün Konusu: Tam sayfa olarak tasarlanmış sayfa Viyana nüshasının 1. Sayfasında yer almaktadır. Sayfada üç sahne yer almaktadır. Üst sahnede savaş anı resmedilmiş orta sahnede hükümdarın günlük yaşamı ve alt sahnede kervan sahnesi resmedilmiştir.

Resim 35 f. 1 de bulunan minyatürün genel ve detay görünümü.

Çizim 11 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Minyatürün Değerlendirilmesi: Resim kırmızı bir zemin üzerine yapılmış olup ortada pano halinde bir hükümdar tasviri içerir. Solda tahtında oturan Emire bir uşak Yemek pişirmektedir. Diğer figürlerden daha büyük gösterilen ve bir Uygur prensi tipinde işlenen Emir ve onun iki muhafızı sahnenin kralı yönünü aksettirmekle beraber, ev içi atmosferi ve yemek pişirme, kralı bir olayı bir günlük hayat çerçevesi içinde gösterir. Hemen üstünde elinde kürekleriyle terasta bir şey temizleyen dört figür tasvir edilmiştir. Bunların üstünde dalgalı, beyaz motif, karı temsil eder ve muhtemelen burada terastaki karı temizleyen bazı uşaklar tasvir edilmiştir. Bu sahnenin günlük yaşam karakterini artırır ve bu minyatürde belki de bir Emir'in günlük hayatından bir görünüş tasvir edilmek istenmiştir.

Bu sahnenin sağında ve solunda altı üstlü ikişer figür ellerinde bir takım hediyeler tutarlar ve Emir'in maiyetini temsil ederler. Üstte tipik bir av sahnesi altta da bir alay sahnesi ile çerçevelenmiştir. Av sahnesi devrin maden ve seramik eserlerinde de görülen daha alelade bir sahnedir(ÖKMEN, 2018, s. 22).

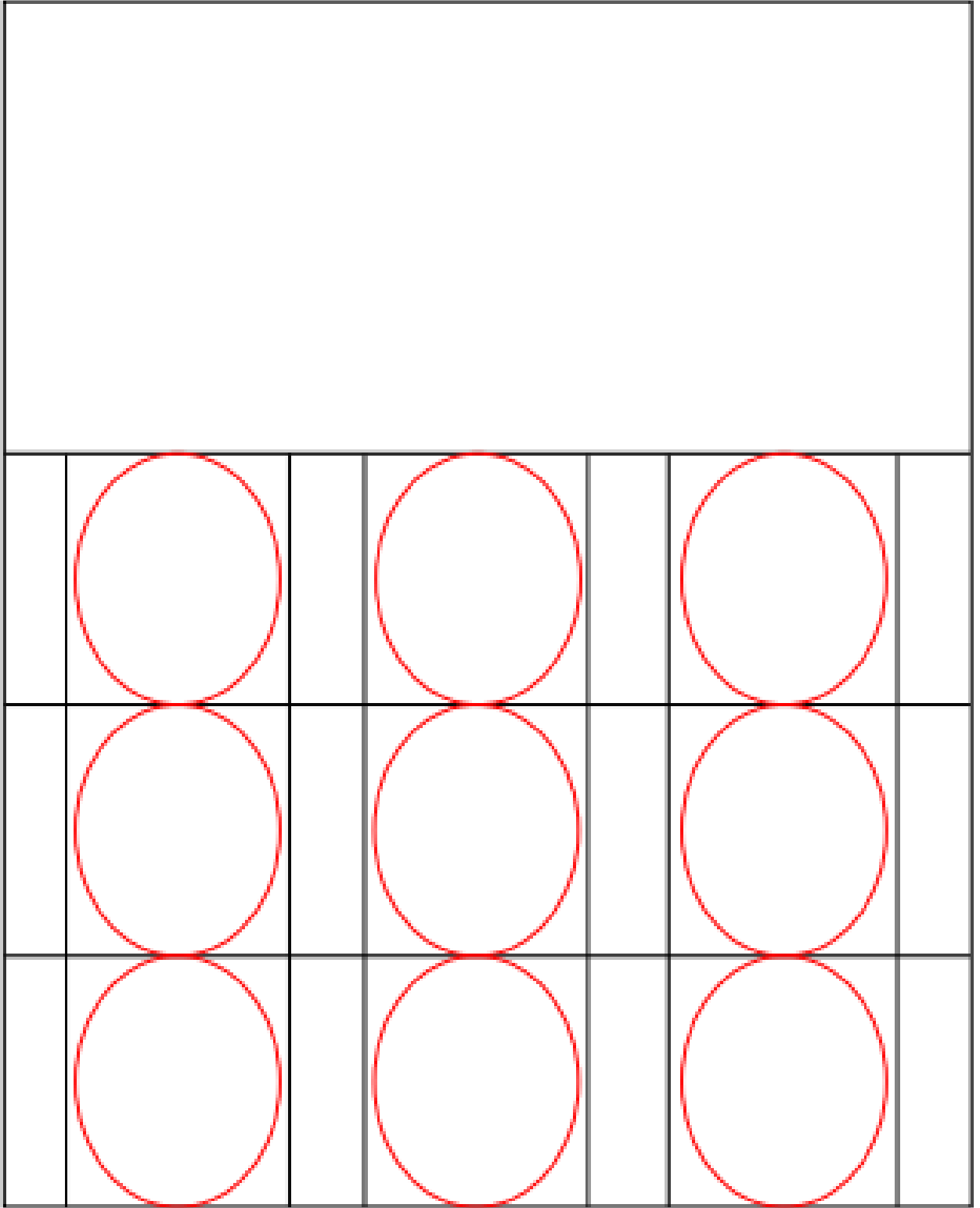
Aşağıdaki kervan sahnesi nadir bir minyatürdür(PANCAROĞLU). Bu sahnede deve ve atların üstünde kadın ve çocukla da tasvir edilmesi sahnenin günlük hayat karakterini büsbütün artırır.

Katalog:12	12
Eserin sayfası:	3
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir
Eserin ölçüsü:	365x288mm
Eserin bulunduğu yer:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F
Varak Numarası:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F.10 3r.

Minyatürün Konusu: Yazılı alanla birlikte kare formada tasarlanmış sayfa Viyana nüshasının 3. Sayfasında yer almaktadır. Sayfada tiryaki başarılı bir şekilde ürettiği ve daha da geliştirdiği söylenen dokuz hekimin şematik portrelerini temsil etmektedir.

Resim 36 f. 3 de bulunan minyatürün genel görünümü.

Çizim 12 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 37 f. 3 de bulunan minyatürün detay görünümü.

Minyatürün Değerlendirilmesi: Üç sıra halinde dizilmiş dokuz hekimden ilki siyah sakallı ve altın bir haleyle çerçevenilmiş mavi sarıklı olarak tasvir edilen hekim elinde açık bir kitap tutuyor ve sanki kitabı okuyormuş gibi görünüyor. İkinci hekim ise gene siyah sakallı ve açık mavi bir sarığa sahiptir. Geometrik desenli bir elbise giymiş ve göğüs hizasında açık bir kitap tutmaktadır. Üçüncü hekim ise beyaz uzun sakallı ve küçük kahverengi bir sarığa sahip, göğsünde kapalı bir kitap tutmaktadır.

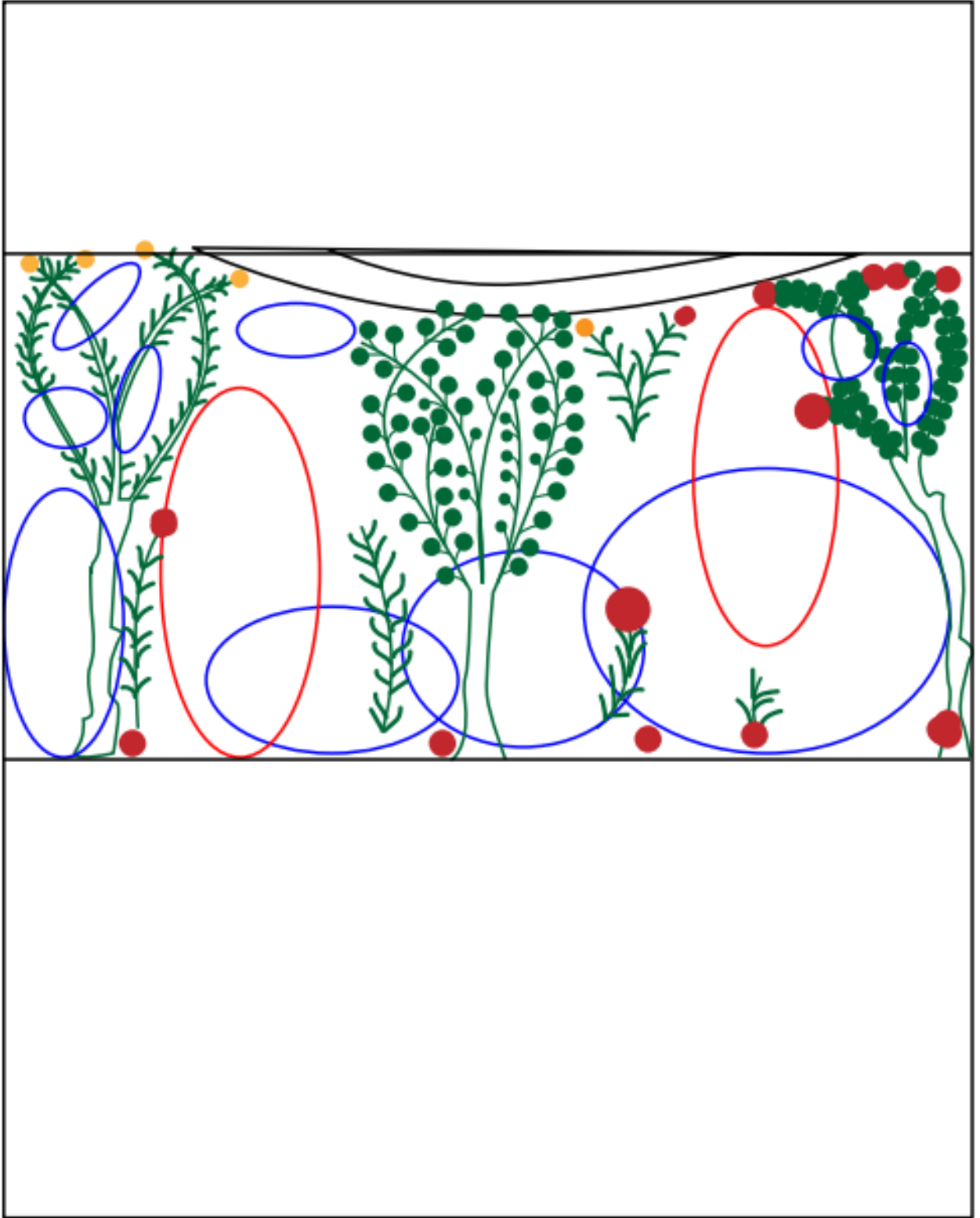
İkinci sıranın birincisi olan hekim gri-kahverengi sakallı ve turkuaz sarıklı hekim uzattığı sağ kolunda açık bir kitap tutmaktadır. İkinci hekim beyaz saçlı, sakallı mor sarıklı ve göğüs hizasında kitap tutmaktadır. Üçüncü hekim gri sakallı mavi, altın sarısı sarıklı ve kahverengi bir kitap tutmaktadır. Üçüncü sıranın birincisi olan hekim beyaz sakallı ve saçları yuvarlak kahverengi bir kitap tutmaktadır. İkinci hekim beyaz bir sarıkla tasvir edilmiştir. Fakat potresi iyi korunamamıştır. Üçüncü ve son hekim beyaz sakallı ve saçlı kahverengi küçük sarıkla tasvir edilmiştir.

Katalog:13	13
Eserin sayfası:	4
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir.
Eserin ölçüsü:	365x288mm
Eserin bulunduğu yer:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F.10
Varak Numarası:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F.10 4r.

Minyatürün Konusu: Yazılı alanla birlikte minyatürlü alan dikdörtgen formda tasarlanmış sayfa Viyana nüshasının 4. Sayfasında yer almaktadır. Sayfada at sırtında bir çocuğun bir yılan tarafından ısırılmasına tanık olan, onu bir sopayla öldüren ve ardından defneyaprağı ile şifa bulan genci anlatmaktadır.

Resim 38 f. 4 de bulunan minyatürün genel görünümü.

Çizim 13 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 39 f. 4 de bulunan minyatürün detay görünümü.

Minyatürün Değerlendirilmesi: Dikdörtgen formda tasarlanmış sayfanın en solunda yer alan gri gövdeli turuncu gagalı bir leylek tasvir edilmiştir. Leyleğin hemen arkasında Yemişli yeşil yapraklı ağaç ve ağacın üzerinde altın haleli pembe, mavi, yeşil ve sarı kuşlar bulunmaktadır. Tasarımın merkezinde bulunan yeşil yapraklı defne ağacı tasarımın merkezini göstermektedir. Ağacın hemen önünde altın kuyruklu, pembe-beyaz ve mavi gövdeli bir tavus kuşu bulunmaktadır.

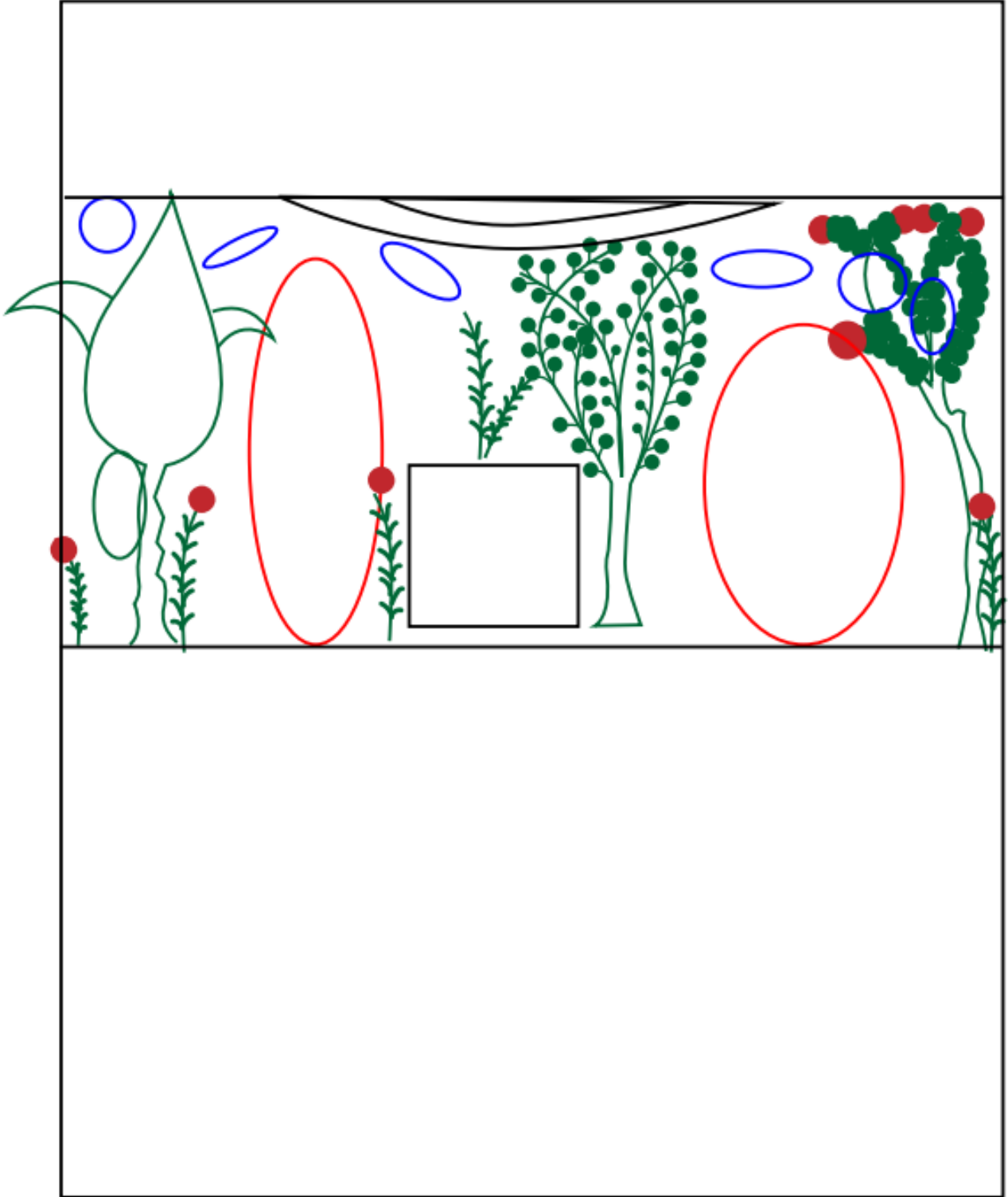
Sayfada yılanın soktuğu genç siyah saçlı altın sarısı sarıklı ve haleli bordo geometri desenli bir kıyafeti ve beyaz bir pantolonu bulunmaktadır. Elindeki sopa beyaz, yılan ise mor beneklidir.

Sarı, siyah yeleli gösterişli ata binen hekimde ise beyaz saç ve sakallı olarak tasvir edilen hekim yeşil sarık altın sarısı haleye ve mor çizgisel betimlemeli bir kıyafete sahiptir. Altın üzerinde mavi, kırmızı ve altın sarısı renklerinde bir örtü ve aynı renklerde püsküller bulunmaktadır. Sahnenin yukarısında bulunan gökyüzü, degrade renkte iki parçalı mavi daire parçasıyla tasvir edilmiştir.

Katalog:14	14
Eserin sayfası:	9
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir
Eserin ölçüsü:	365x288mm
Eserin bulunduğu yer:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F.10
Varak Numarası:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F.10 9r.

Minyatürün Konusu: Yazılı alanla birlikte minyatürlü alan dikdörtgen formda tasarlanmış sayfa Viyana nüshasının 9. Sayfasında bulunmaktadır. Sayfada hekim ve asistanının tiryak hazırlaması anlatılmaktadır.

Çizim 14 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 41 f. 9 da bulunan minyatürün detay görünümü.

Minyatürün Değerlendirilmesi: Dikdörtgen formda tasarlanan sayfada zemin rengi olarak kâğıdın kendi rengi kullanılmıştır. Sayfada iki figür, rengârenk altın sarı haleli kuşlar ve çeşitli renklerde ağaçlar bulunmaktadır. En solda bulunan ağaç hareketli bir gövde ve kırmızı, yeşil ve sarı sivri yapraklara sahiptir. Hemen yanında tiryak hazırlayan asistan kazanın içine bir şeyler atıp karıştırıyormuş gibi resmedilmiştir. Asistan ‘da siyah saç, bordo bir sarık, rengârenk pelerin ve geometrik desenlerle bezenmiş turkuaz bir kıyafet, uzanmış elinde altın sarısı kâse bulunmaktadır. Ortada bulunan kazanda ise ocak kısmı açık pembe ile renklendirilmiş üzerinde köşebentleri bulunan dörtgen bir kısım işlenmiştir. Ocaktan çıkan kıvrımlı alevler kırmızı ile renklendirilmiştir. Kazanda siyah renk kullanılmış Kulp ve ağız kısmında altın sarısı renkle renklendirilmiştir. Kazanın hemen sağında gene hareketli bir gövdeye sahip olan ağacın yeşil yaprakları kalınca kıvrımlı dalları ve kırmızı çiçek ya da yemişleri bulunmaktadır. En sağda bulunan hekim zengin yaldızlı ve süslü bir tahta oturmaktadır. Tahtın sırtlık kısmında bordo zemin üzerinde geometrik işlemler köşelerde yaldızlar oturma kısmında ise lila zemin üzerine mor bitkisel motifler kullanılmıştır. Oturan hekimin ise beyaz sakallı yeşil altın sarısı bir sarığı yeşil zemin üzerinde geometrik desenli kıyafetlerin üzerinde mavi çizgisel betimlemeli bir kıyafet bulunmaktadır. Uzanmış elinde altın sarısı

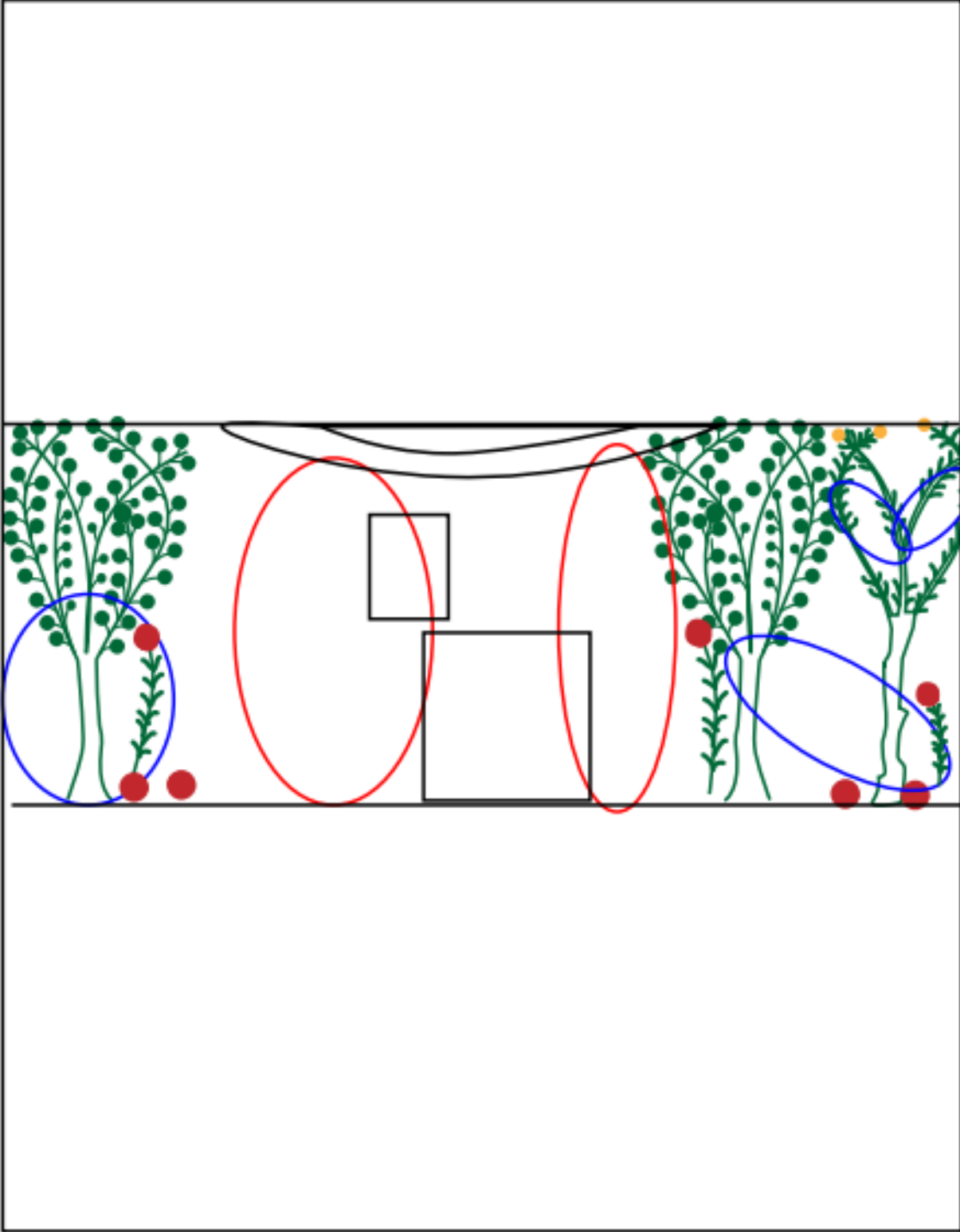
testi, oturduğu yerde renkli çiçekler ve yeşil çimenler münhani formunda tasarlanmış boş zemini canlandırmıştır.

Katalog:15	15
Eserin sayfası:	10
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir
Eserin ölçüsü:	365x288mm
Eserin bulunduğu yer:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F.10
Varak Numarası:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F.10 10r.

Minyatürün Konusu: Yazılı alanla birlikte dikdörtgen tasarlanmış sayfa Viyana nüshasının 10. Sayfasında yer almaktadır. Sayfada panzehrın hazırlanış süreci anlatılmaktadır.

Resim 42 f. 10 da bulunan minyatürün genel görünümü.

Çizim 15 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 43 f. 10 da bulunan minyatürün detay görünümü.

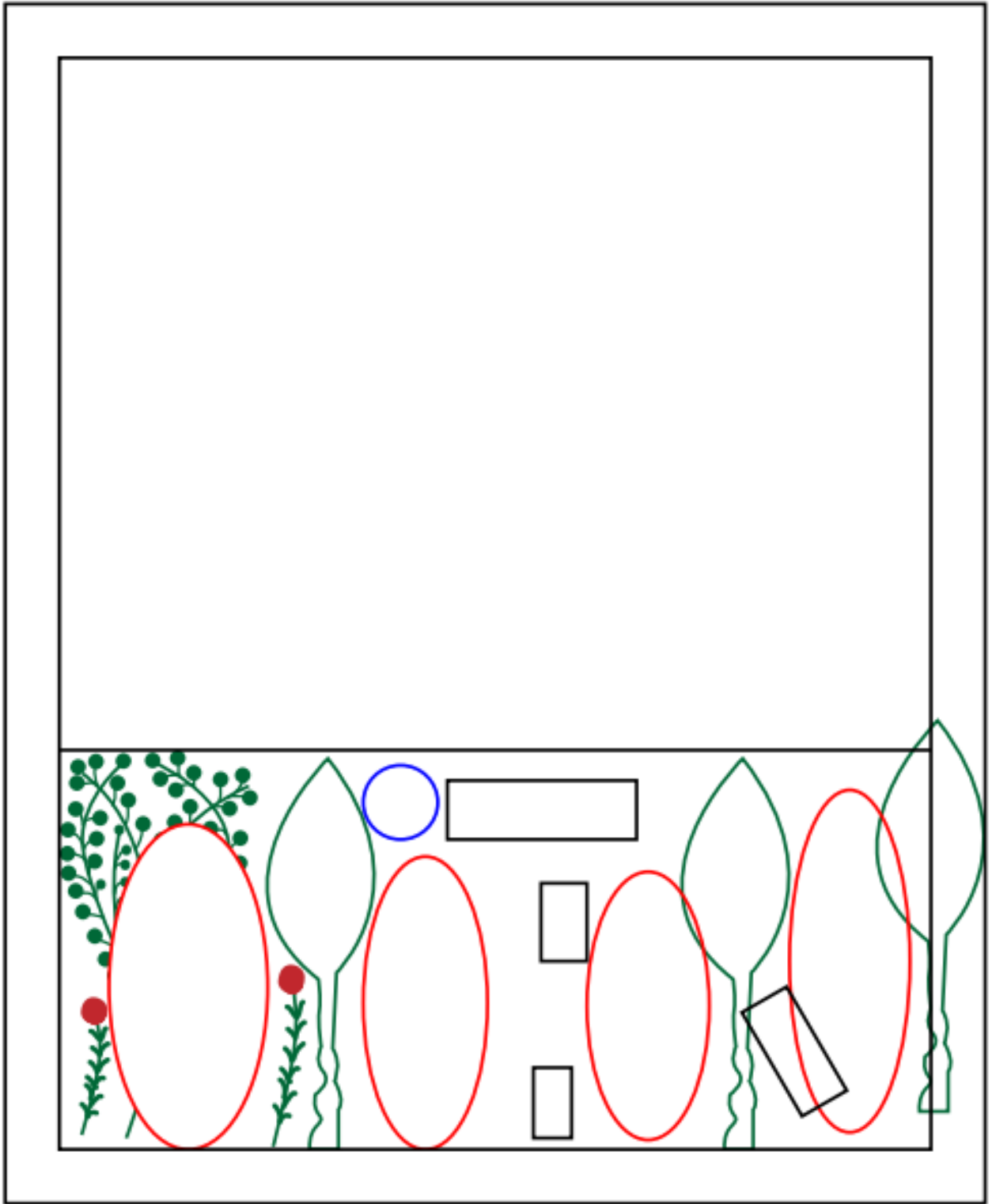
Minyatürün Değerlendirilmesi: Sayfada hareketli gövdelere sahip yeşil yapraklı renkli çiçekli-Yemişli üç ağaç bulunmaktadır. Sağda ağaçların üzerinde mavi kuşlar ve altta altın sarısı kuyruklu mavi gövdeli bir tavus kuşu bulunmaktadır. Soldaki ağacın üzerinde ise biri mor biri mavi iki adet kuş bulunmaktadır. Hemen altta griye çalan bir leylek bulunmaktadır. Hemen yanında oturur pozisyonda tasarlanmış hekim değilse beyaz saç ve sakal mavi irice bir sarığı ve hareketli bordo, turuncu sarı bir pelerini vardır. Mor ince ayrıntılı tasarlanmış mor bir kıyafeti ve siyah ayakkabıları vardır. Uzanmış elinde turkuaz işlemeli bir testi bulunmaktadır. Tasarımın merkezini oluşturan ocağın zemin rengi altın sarısı ve üzerinde Rumi işlemleri bulunmaktadır. Kazan siyah olarak renklendirilmiş kıvrılan alevler altın sarısı ile betimlenmiştir. Kazanı karıştırmış gibi resmedilmiş asistan siyah saçlı, sakallı kahverengi sarıklı bordo zemin üzerine ayrıntılı çizgisel betimlemeler bulunan kıyafet ve altında gene beyaz çizgisel betimlemeli etek bulunmaktadır. Tasarımın üst kısmında gökyüzünü temsil eden mavi degradeli alan ve güneşi temsil eden altın sarısı daire tasarımının dış mekânda olduğunu göstermektedir.

Katalog:16	16
Eserin sayfası:	17
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir
Eserin ölçüsü:	365x288mm
Eserin bulunduğu yer:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F.10
Varak Numarası:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F.10 17r.

Minyatürün Konusu: Yazılı alanla birlikte sayfanın altında dikdörtgen formda tasarlanmış sayfa Viyana nüshasının 17. Sayfasında yer almaktadır. Sayfada Andromochus işçileri ziyarete gider içinde yılanın bulunduğu içeceği içen cüzzamlı hastanın şifa bulması anlatılır.

Resim 44 f. 17 da bulunan minyatürün genel görünümü.

Çizim 16 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 45 f. 17 da bulunan minyatürün detay görünümü.

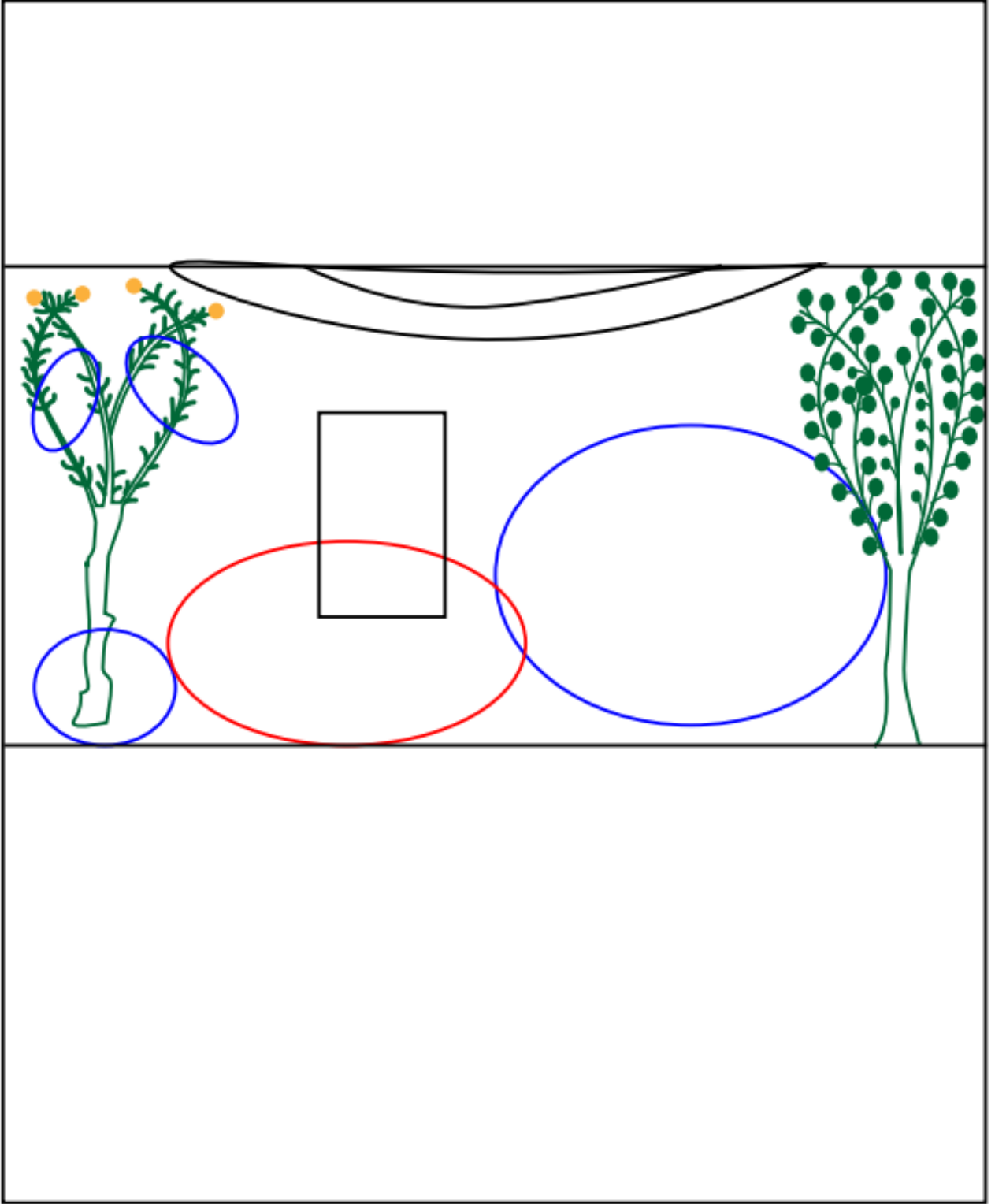
Minyatürün Değerlendirilmesi: Sayfada iki Selvi ve iki yapraklı çiçekli-yemişli olmak üzere dört ağaç ve renkli kuşlar bulunmaktadır. İşçiler kel, siyaha sakallı ve bıyıklı üzerleri çıplak altlarında çizgisel betimlemeli beyaz etekler bulunmaktadır. Sağdaki işçinin boynunda renkli bir boyunluk uzanan elinde ise kahverengi bir küp bulunmaktadır. Soldaki işçide ise elinde bir kazma toprağı işliyormuş gibi resmedilmiştir. Hemen yanındaki figürde ise mavi sarık ve sırtına uzanan bir pelerin bordo işlemeli bir kıyafet bulunmaktadır. Uzanan elinde ise hekimin uzattığı içeceği tutmaktadır. Tam ortada bulunan bir adet küp bulunmaktadır. Altın sarısı renginde işlenmiş küpün üzerinde bordo işlemler bulunmaktadır. Hemen solda bulunan oturur pozisyonda resmedilmiş figürde mor bir sarık ve pelerin üzerinde geometrik süslemeler bulunan mavi bir kıyafet vardır. Tasarımın arka planında yeşil gene işlemeli Bir küp hemen yukarıda mavi yeşil ve altın sarısı işlemeli kaselerin bulunduğu altın sarısı sivri ayaklı bir sofrta bulunmaktadır. Yerdeki çimen ve renkli çiçekler boş alanı doldurmuş ve tasarımı hareketlilik kazandırmıştır.

Katalog:17	17
Eserin sayfası:	18
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir
Eserin ölçüsü:	365x288mm
Eserin bulunduğu yer:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F.10
Varak Numarası:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F.10 18r.

Minyatürün Konusu: Yazılı alanla birlikte dikdörtgen formda tasarlanmış minyatürlü alan Viyana nüshasının 18 Sayfasında yer almaktadır. Sayfada ağaç altında uyuyan Tulunusu yılan sokması ve içeceği içip şifa bulması anlatılmaktadır.

Resim 46 f. 18 de bulunan minyatürün genel görünümü.

Çizim 17 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 47 f. 18 de bulunan minyatürün detay görünümü.

Minyatürün Değerlendirilmesi: Tasarımda iki adet simetrik ağaç bulunmaktadır. Gökyüzünü temsil etmek için mavi degrade deli daire parçası olayın doğada olduğunu anlatmaktadır. Ağacın altında uyurmuş gibi çizilen figürde siyah saç, sakal bordo sarık mavi çizgisel detaylı bir kıyafet ve sağ kolunda sarmalanmış pembe noktalı yılan tasarlanmıştır. Figürün üst kısmına denk gelen yerde tasarlanmış küp altın sarısı renkli renklendirilmiş bordo işlemeler vardır. Sağda hekimi bekleyen bir at figürü vardır. At koyu kahverengi ile renklendirilmiş altın sarısı yuları ve bordo mavi ve altın sarısı bir örtüsü uzunca bir kuyruk bulunmaktadır.

Katalog:18	18
Eserin sayfası:	19
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir
Eserin ölçüsü:	365x288mm
Eserin bulunduğu yer:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F.10
Varak Numarası:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F.10 19r.

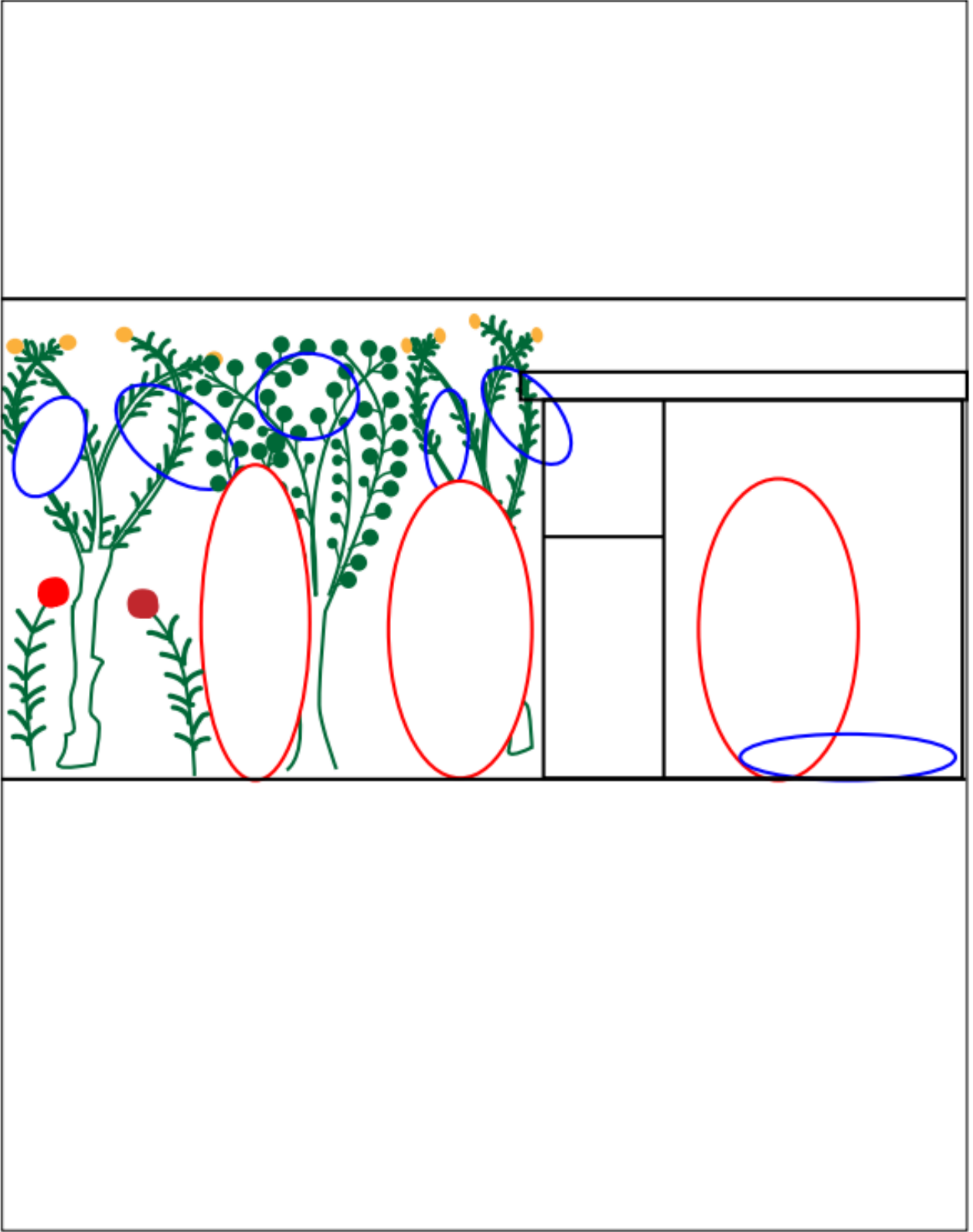
Minyatürün Konusu: Yazılı alanla birlikte dikdörtgen formda tasarlanmış sayfa Viyana nüshasının 19. Sayfasında yer almaktadır. Sayfada kralın en sevdiği kölesinin yılan tarafından sokulması anlatılmaktadır.

يدروا ان يطعموه منقوه في الشرايب فلم يلبثوا فلبثوا ان مات فقالوا لربك في بعض المرات
 حرم عليهم ونوكيل الالهة يباير النبي حتى معي الى الملك تعلم انك قد ماتت تجاه ليعيش بنواتك
 ان نظروا اليه فاصاروا باجمعهم الى الملك وعرفوه نظر المصراغوا والى قد دخلت راجع من بين

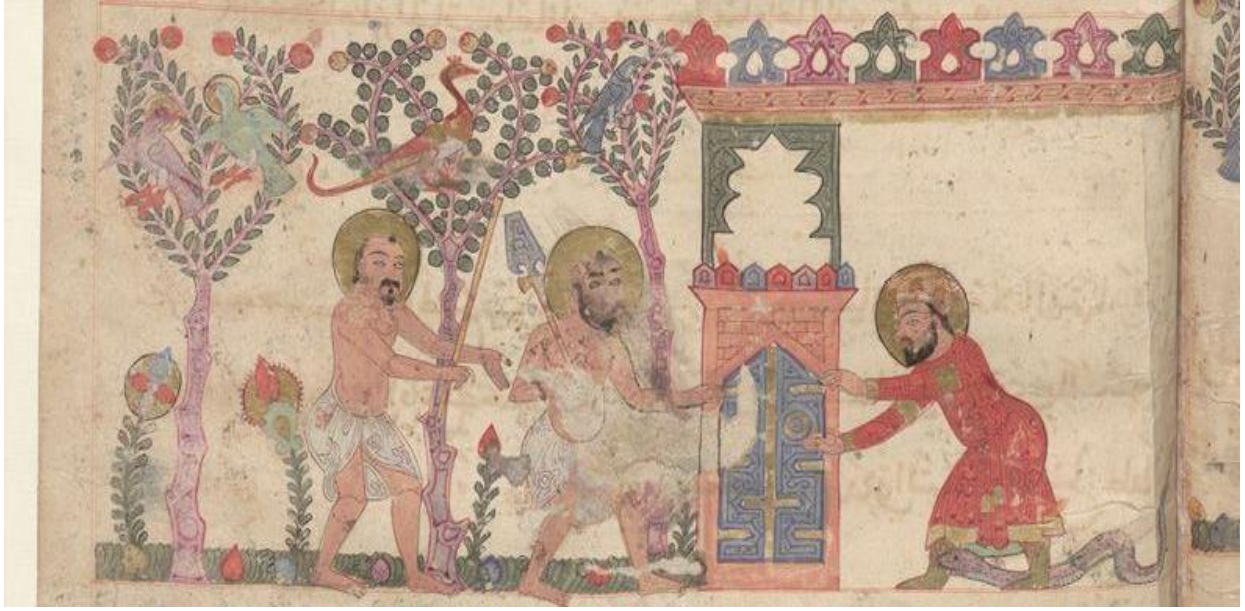

و دخل البيت الذي كان فيه الغلام فلم يقدر وان يدخلوا خلفه او يفتلوه لان
 كان محنوما عليه فلم يلبثوا ساعة الا والى الفلام يصيح لم اقم على الباب
 من داهل واعانه قوله البنسان وكثروا والى يرسو
 في هذا يطول وان كان لى هذا موضعه وانما اخذنا
 وهو دليل على انه صبح من ثوب الادوية والقائل المهاجرة فالتب عدي

Resim 48 f. 19 da bulunan minyatürün genel görünümü.

Çizim 18 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 49 f. 19 da bulunan minyatürün detay görünümü.

Minyatürün Değerlendirilmesi: Sayfada yeşil yapraklı renkli çiçekli -yemişli üç adet ağaç bulunmaktadır. Ortadaki ağaçlarda diğer sayfada gördüğümüz kuşlardan farklı olarak uzun kuyruklu bordo ve altın sarısı renkli bir kuş bulunmaktadır. Ağacın altında iki işçi figürü bulunmaktadır. İşçiler kel siyah sakal ve bıyıklı üzerleri çıplak çizgisel betimlemeli beyaz etekleri ve arkadaki işçinin uzanan elinde sopa öndeki işçi değilse omzuna attığı bir kazma, kazmanın baş kısmında işlemeler bulunmaktadır. Sağ kısımda ev olarak tasarlanan mimarının tam kısmı 3 dilimli bordo mavi pembe ve yeşil süslemeler ile süslenmiş süslemenin hemen altında bordo zemin üzerine işlenmiş bir zincirlik ve hemen altında altın bir kenar suyuna sahiptir. Kapı olarak betimlenen kısmın üst kısmında üç sivri köşe ile başlayıp dairesel hareketlerle süslenmiş yeşil ile zemini doldurulup içerisine işlemeler yapılmıştır. Kapı kısmında ise göbek kısmı mavi ve altın sarısı ile renklendirilmiş Kemer ve üst kısmı kahverengi ile renklendirilmiş tuğla detayları verilmiştir. İçerideki figür sanki koşar gibi tasarlanmış sol ayağını ısırın mor benekli bir yılan vardır. Figürün sarı renkli sarıgi bordo çizgisel işlemeli etek ve kol kısımları altın ile süslenmiştir.

Katalog: 19	19
Eserin sayfası:	22
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir
Eserin ölçüsü:	365x288mm
Eserin bulunduğu yer:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F.10
Varak Numarası:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F.10 22r.

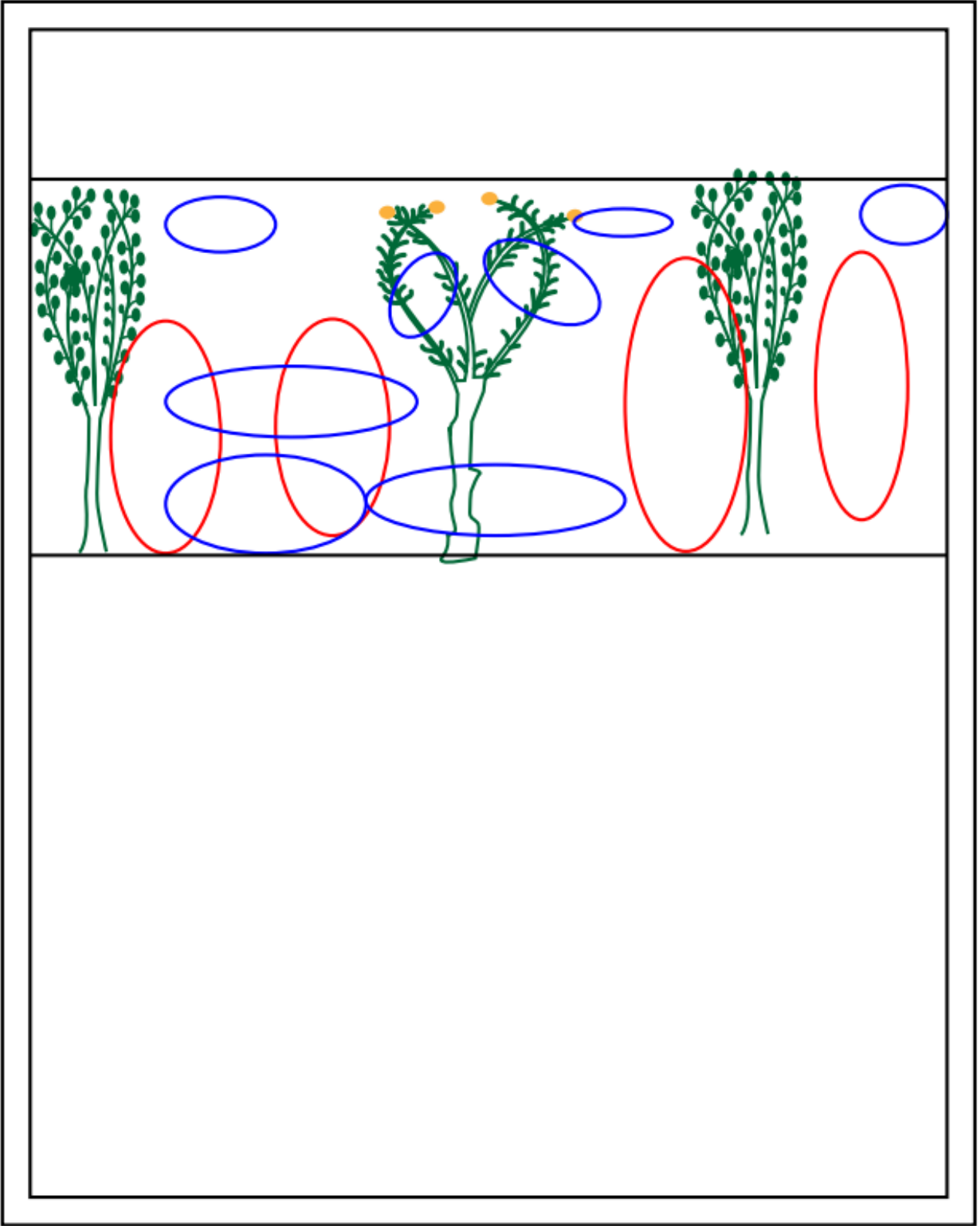
Minyatürün Konusu: Yazılı alanla birlikte dikdörtgen formda tasarlanmış sayfa Viyana nüshasının 22. Sayfasında yer almaktadır. Sayfada koyun derileri ile yapılan oyuncak bebeklerle tuzak kurularak engerek avının gerçekleştirdiği sahne bulunmaktadır.

تَشْكُرُ فِي الْأَنْعَامِ الْبَيِّنَاتِ الْأَدْعَى إِذَا سَمِعَتْ مِنَ الْبَيْتِ مَا نَأْتِيهَا وَتَسْتَعِينُ بِهَا فِي ذَلِكَ فَكُلُّهَا

إِحْسَانٌ أَنْ تَكُونَ الْمَذْمُومُ قَدْ اسْتَفْذَفَتْ بِحُضْرَتِهَا **وَالثَّانِيَةُ** أَنْ تَكُونَ قَدْ نَعَيْتَ
مَنْ مَعَهُ نَيْعًا **وَالثَّلَاثَةُ** وَهِيَ التَّائِيَةُ الْعُظْمَى أَنْ تَكُونَ قَدْ مَعْرَبْتِ مِنْ نَعْيِهَا لِبَدَنِ
وَقَدْ دَجَّوْهُهُ وَاجْرَاهُ مَا يَجْرُدُ السَّمْعَ عَلَى الْبَدَنِ فَإِذَا جَرَّ الْأَنْعَامُ بِالصَّيْدِ فَيَنْبَغِي أَنْ يَجْرُدَ كُلُّهَا
وَاجْرَاهُ فِي مَكَانٍ ضَرُوقٍ يَبْعُدُ نَانَ يَجْرُدُ فِيهِ وَهَذَا الْحَبِيبُ أَنْ تَكُونَ مِثْلَ الْأَنْبُوبِ الْكَثِيرِ الْوَالِغِ فِي الْبَدَنِ
لَيْسَ وَتَكُونَ عَلَى قَدَرِهِ ذَلِكَ فَالْيَدَانِ **إِحْسَانٌ** أَنْ لَا يَكُونَ الْقَدْرُ يَجْرُدُ فَإِذَا
يَجْرُدُ بِمَجْرَاهُ فَإِذَا لَمْ يَجْرُدْ تَعَسَّدَ كَيْفِيَّةً فِي يَدَيْهِ **وَالثَّانِيَةُ** أَنْ تَكُونَ تَهْتَفُظُهَا
مِنْ مَوْضِعٍ قَدِيمٍ كَيْفِيَّةً وَيُقْبَلُ أَنْ يَطْرُقَ عَلَيْهِ فِي ذَلِكَ الْأَنْبُوبِ شَيْئًا مِنَ الْعَمْرِ السَّيِّئِ الَّذِي يُطْرُقُ مَعَهُ
فِي الْعَرَضِ مِنْ حَسْبِ مَتَاعِ دُونِهِ أَوْ أَرْضِ الْأَذْوَادِ وَذَلِكَ كَلِمَةٌ مَبْرُوقٌ مَجْزُولٌ وَفِي ذَلِكَ قَائِدَاتُهَا

Resim 50 f. 22 de bulunan minyatürün genel görünümü.

Çizim 19 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 51 f. 22 de bulunan minyatürün detay görünümü.

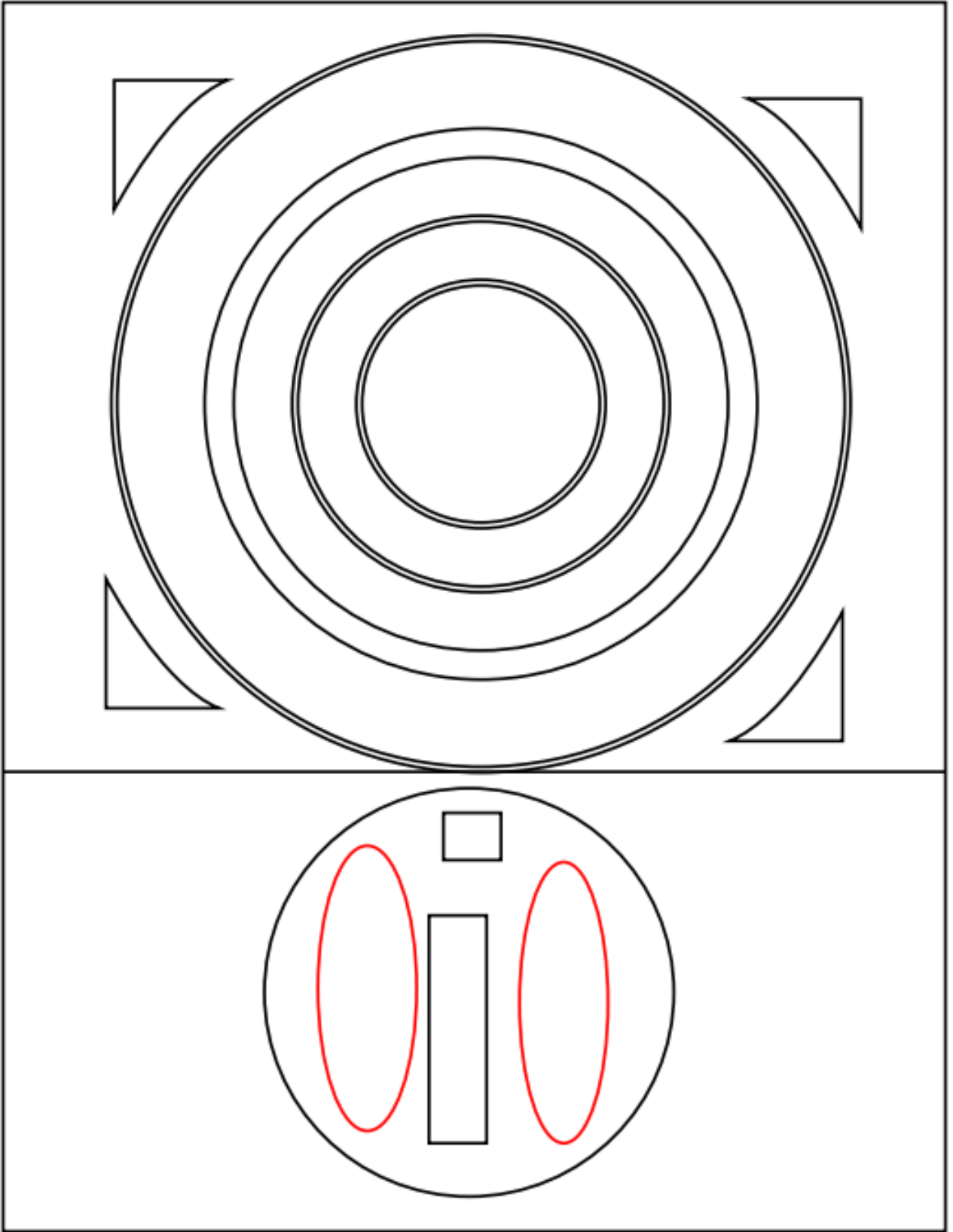
Minyatürün Değerlendirilmesi: Sayfada simetrik hareketli gövdeli yeşil yapraklı ve renkli çiçekli-yemişli üç adet ağaç ağaçların arasında uçuşan altın sarısı haleli bordo pembe ve mavi kuşlar bulunmaktadır. Solda oturur çıplak halde tasarlanmış oyuncak bebekler kadın ve erkek olarak resmedilmiştir. Bebeklerin etrafında bulunan siyah benekli pembe ve mor renklerdeki yılanlar bebeklerin omzundan kolundan ve bacağından ısırılmış gibi resmedilmiştir. Arkada elinde altın sarısı maşa bulunan figürde mavi sarı ve uzun kırmızı çizgisel detaylı elbisesi bulunmaktadır. Sakalsız adama dönmüş halde resmi edilmiş figür sanki yılanı tutacakmış gibi tasarlanmış arkada bulunan sakalsız figür siyah saçlı altın sarısı renginde pelerini omzuna dayadığı kahverengi sopası ve mavi çizgisel detayları bulunan eteği resmedilmiştir. Zemin çim ve çiçeklerle doldurulmuş tasarıma hareketlilik katmıştır.

Katalog: 20	20
Eserin sayfası:	34
Eserin konusu:	İlim ve Fen konulu eserdir
Eserin ölçüsü:	365x288mm
Eserin bulunduğu yer:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F.10
Varak Numarası:	Viyana, National Bibliotheqe, A.F.10 34r.

Minyatürün Konusu: Yazılı alanla birlikte daire formunda tasarlanmış sayfa Viyana nüshasının 34. Sayfasında yer almaktadır. Sayfada bulunan panzehir tarifi yapılmaktadır.

Resim 52 f. 34 de bulunan minyatürün genel görünümü.

Çizim 20 Geometrik şablonlarla mekân- figür örgüsü.

Resim 53 f. 34 de bulunan minyatürün detay görünümü.

Minyatürün Değerlendirilmesi: Yazılı kısım dâhil minyatürlü alan dairesel formda tasarlanmış sayfa Viyana nüshasının 34. Sayfasında yer almaktadır. Süslemeli köşeleri sahip olan tiryak formülü daire formunda tasarlanmış sayfanın altında galen ve asistanı resmedilmiştir. Figürler oturur pozisyonda resmedilmiş ve tiryak hazırlamaktadırlar. Soldaki figür sanki kabın içine bir şeyler atıyormuş gibi resmedilmiş kırmızı geometrik desenli uzunca bir elbisesi mavi sarı ve altın rengi ailesi vardır. Sağdaki figür ise uzanan elinin ortasında Rumi deseni bulunan altın sarısı Bir küp bulunmaktadır. Küpü tutan figür beyaz saç ve sakallı olup kırmızı sarı ve yeşil çizgisel betimlemeli kıyafeti bulunmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KARŞILATIRMA, DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Karşılaştırma:

Karşılaştırma esnasında Paris nüshası ve Viyana nüshasındaki minyatürlü sayfalardaki tasarımları farklı fakat anlatılan olayların aynı olduğu sayfalar benzerlikleri ve farklılıkları karşılaştırılmıştır. Bu esnada Paris nüshasındaki sayfa numaraları dikkate alınmış ve sıralama ona göre yapılmıştır. Her iki nüsha da aynı olaylar anlatılmayan sayfalar birinci bölümde tezyini açıdan detaylı bir şekilde bahsedildiği için karşılaştırmaya dâhil edilmemiştir.

Resim 54 Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964 f. 5

Resim 55 Viyana, National Bibliothek, A.F.10 f.18 sayfalarının karşılaştırılması.

Tulunusun yılan tarafından ısırılıp zehirlendiği sahne Paris nüshasının 5. Sayfasında, Viyana nüshasının 18. Sayfasında yer almaktadır. Bu iki sayfada anlatılan olaylar aynıdır fakat olayın sayfaya yansıyan tasarımlarında benzerlik ve farklılıklar bulunmaktadır.

Her iki sayfada dikdörtgen formda tasarlanmış, zemin rengi sayfanın kendi rengidir. Paris nüshasında daha dolu olan tasarlanmış alan Viyana nüshasında daha yalın tasarlanmıştır. Paris nüshasında üç insan figürü iki at figürü ve bolca bitkisel motifler

kullanılırken Viyana nüshasında bir figür bir at figürü ve az sayıda bitki motifi kullanılmıştır. Paris nüshasında bol yapraklı bitki örtüsü hâkimken Viyana nüshasında Yemişli ve sade görünümlü bitki örtüsü hâkimdir. Tasvir edilen kuşlarda Paris nüshasında aynı cinse sahip güvercinler kullanılmış Viyana nüshasında güvercin ve papağanlar yemişli ağaçların üzerinde resmedilmiştir. Paris nüshasında zemini tamamlayan dere ve içindeki balık figürleri ile tamamlanmış bir yana nüshasında sadece bitki motifleri ile tamamlanmıştır. Her iki sayfada yılan tarafından ısırılan Tulusus uyur pozisyonda resmedilmiş fakat Paris nüshasında oturur pozisyonda Viyana nüshasında ise yatar pozisyonda resmedilmiştir. Viyana nüshasında kullanılan yemişli ağaçlar simetrik bir yapıya sahiptir.

Resim 56 Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964 f. 15

Resim 57 Viyana, National Bibliothek, A.F.10 f.10 sayfalarının karşılaştırılması.

Hekim Proklosun asistanı ile panzehir hazırladığı sahne Paris nüshasının 15. Sayfasında Viyana nüshasının 10. Sayfasında yer almaktadır. 2 sayfada anlatılan olaylar aynıdır fakat olayın sayfaya yansıyan tasarımlarında benzerlik ve farklılıkları bulunmaktadır.

Her iki sayfada dikdörtgen formda tasarlanmış, zemin rengi sayfanın kendi rengi kullanılmıştır. Paris nüshasında daha dolu tasarlanmış alan Viyana nüshasında daha yalın tasarlanmıştır. Paris nüshasında dokuz insan figürü Viyana nüshasına sadece iki insan

figürü bulunmaktadır. Paris nüshasında hekim mi asistanı panzehir hazırlarken halktan farklı yaşlarda, cinsiyetlerde ve farklı fiziki özelliklerde insan figürleri bulunmaktadır. Viyana nüshasında hekim asistanı ile yalnız doğal bir ortamda bitki motifleri ve hayvan figürleri eşliğinde panzehir hazırlamaktadır. Paris nüshasında panzehrin hazırlandığı kazan alelade gerçekten uzak tasarlanmışken bir yana nüshasında tasarlanmış kazan daha gerçekçi ve süslemeli tasarlanmıştır. Hekimin oturduğu alanda bereketi ve uzun yaşamı simgeleyen ejderha motifi bir yana nüshasında aynı anlama gelen leylek ve tavus kuşu figürleri ile desteklenmiştir.

Resim 58 Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964 f. 17

Resim 59 Viyana, National Bibliothek, A.F.10 f.9 sayfalarının karşılaştırılması

Hekim Philagrios asistanı ile panzehir hazırladığı sahne Paris nüshasının 17. Sayfasında Viyana nüshasının 9. Sayfasında yer almaktadır. İki sayfada da anlatılan olaylar aynıdır fakat sayfaya yansıyan tasarımlarında benzerlik ve farklılıklar bulunmaktadır.

Her iki sayfa dikdörtgen formda tasarlanmış, zemin rengi kâğıdın kendi rengi kullanılmıştır. Paris nüshasına tasarlanmış alandaki doluluk oranı Viyana nüshasındaki sayfaya benzerdir. Paris nüshasında yedi insan figürü bulunmaktadır. Viyana nüshasında hekim asistanı ile baş başadır. Paris nüshasında kapıyı simgelemek için çizilen örtü ve duvarda askılı halde bulunan renkli torbalara bakılırsa olay kapalı mekânda

resmedilmiştir. Viyana nüshasında ise ot kümelerine, hayvan figürlerini ve gökyüzünü simgeleyen daire parçasına bakacak olursak olay açık alanda resmedilmiştir. Sayfada iki hekim de oturur pozisyonda resmedilmiştir. Oturdıkları minderlere bakacak olursak bir yana nüshasını koltuk Paris nüshasına nazaran daha süslü ve ihtişamlıdır. Paris nüshasında panzehir hazırlandığı sahne bir terazi ve ilaç küpleri kullanılmış bir yana nüshasında ise altı alevlerle dolu olan bir kazan resmi edilmiştir.

Resim 60 Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964 f. 19

Resim 61 Viyana, National Bibliothek, A.F.10 f.4 sayfalarının karşılaştırılması

Genç çocuğun yılan tarafından ısırılmasına ve Defneyaprağı ile şifa bulduğuna tanıklık eden Andromochusun hikâyesi Paris nüshasının 19. Sayfası Viyana nüshasının 4. Sayfasında yer almaktadır. Bu iki sayfada anlatılan olaylar aynıdır fakat olayın sayfaya yansıyan tasarımlarında benzerlik ve farklılıklar göstermektedir.

Her iki sayfada dikdörtgen formda tasarlanmış, zemin renginde kâğıdın kendi rengi kullanılmıştır. Her iki sayfada tasarlanmış alanın doluluk oranı birbirine benzemektedir. Paris nüshasında üç insan figürü çok sayıda hayvan figürü ve bitki motifleri kullanılmıştır. Viyana nüshasında ise iki insan figürü çok sayıda hayvan figürü ve bitki motifleri kullanılmıştır. Paris nüshasında bol yapraklı bitki örtüsü hâkimken Viyana nüshasında yapraktan ziyade Yemişli ve çiçekli bitkilere yer verilmiş ve zemin Paris nüshasına nazaran çiçekli bitki motifleri ile doldurulmuştur. Kullanılan kuş

figürlerinde Paris nüshasında aynı cins kuşlar farklı renklerde kullanılırken Viyana nüshasında farklı cinslerde farklı renklerde kullanılmıştır. Paris nüshasında sahada at figürünün alt kısmında iyiliği temsil eden leylek beyaz ve daha küçük resmedilmiş Viyana nüshasında daha irice ve gri renkli resmedilmiştir. At figürleri ve üzerlerindeki figürler her ikinin sağda da benzerlik gösterirken yılan sokan genç figürleri Paris nüshasında kel ve üzerinde etekten başka hiçbir şey kullanılmamışken Viyana nüshasında ise siyah saçlı, altın sarıklı, bordo kıyafetli ve beyaz pantolonlu resmedilmiştir. Her iki sahnede kullanılan yılan Paris nüshasında daha küçük ve cılız tasarlanırken Viyana nüshasında daha irice ve detaylı çizilmiştir. Her iki nüshada gökyüzünü temsil eden daire parçası Paris nüshasında mavi degradeli alan içerisine güneşi temsil eden yarım daire formunda ki ışık hüzmeleri şeklinde olan kısma sivri çıkıntılar resmedilmiş fakat Viyana nüshasında alan sadece mavi degradeli daire parçası ile sonlandırılmıştır.

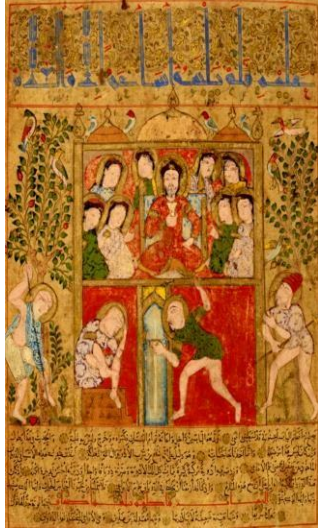
Resim 62 Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964 f. 22

Resim 63 Viyana, National Bibliothek, A.F.10 f.17 sayfalarının karşılaştırılması

Andromochusun tarım işçilerini ziyarete gider ve götürdüğü içeceğin içinden yılan çıkar, bu içeceği cüzzam hastası bir işçiye içirir ve şifa gördüğüne tanık olmasını anlatan sahne Paris nüshasının 22. Sayfasında, Viyana nüshasının 17. Sayfasında yer almaktadır. İki sayfada anlatılan olaylar aynıdır fakat olayın sayfaya yansıyan tasarımlarında benzerlik ve farklılıklar bulunmaktadır.

Her iki sayfa dikdörtgen formda tasarlanmış, zemin rengi olarak kâğıdın kendi rengi kullanılmıştır. Paris nüshasında 2 sahneden oluşan tasarım bir yana nüshasında tek sahnede resmedilmiştir. Paris nüshasında sekiz insan figürü Viyana nüshasında dört insan figürü bulunmaktadır. Figürler ve kullanılan araç gereçler birbirlerine benzerken Paris nüshasındaki eşek, boğa ve işçinin üzerinde oturduğu sürgü aleti Viyana nüshasında bulunmamaktadır. Paris nüshasında sahne daha kurak bir toprak örtüsünde tasarlanmış fakat Viyana nüshasında daha verimli bir toprağa sahip alanda resmedilmiştir. Paris nüshasında yapraklı bitki motifleri hâkimken Viyana nüshasında yemişli-çiçekli ve selvi ağaçlarına yer verilmiştir.

Resim 64 Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964 f. 27

Resim 65 Viyana, National Bibliothek, A.F.10 f.19 sayfa

Hükümdarın gözdesinin yılan tarafından ısırılıp zehirlendiği sahne Paris nüshasının 27. Sayfasında Viyana nüshasının 19. sayfası, bulunmaktadır. Bu iki sayfada anlatılan olaylar aynıdır fakat olayın sayfaya yansıyan tasarımlarında benzerlik ve farklılıkları bulunmaktadır.

Her iki sayfada iki mekân resmedilmiştir. Hem doğada hem de bir ormanda resmedilmiş sahnede figürlerde ve kıyafetlerde benzerlik söz konusudur. Fakat Viyana nüshasında resmedilmiş mimari alan Paris nüshasındaki sayfaya nazaran daha detaylı resmedilmiştir. Paris nüshasındaki mimari eserin sadece altın rengi duvarlar kahverengi ve altın sarısı 3 adet kubbe ile sade bir şekilde resmedilirken Viyana nüshasında ise

yapının en üstünde bulunan dilimli ortası Damla formu süslemeler kapının üstünde bulunan tuğla detayları ve kapıdaki ince betimlemeler farklılık göstermektedir. Diğer bir farklılık ise bitki motifleri ve hayvan motifleridir. Paris nüshasında kuş figürleri ve kullanılan ağaçlar tek tip tasarlanmış ve kullanılan renkler gerçeği daha çok yansıtmıştır. Bir yana nüshasında ise sayfada kullanılan kuşlar ve ağaçların formları farklıdır. Kuşlar daha iri ve farklı cinslerde ağaçlar ise gövdeleri daha hareketli ve renkleri daha farklı tasarlanmıştır.

Resim 66 Paris, Bibliotheque Nationale, Arabe 2964 67 f. 31, 32, 34f.

Resim Viyana, National Bibliothek, A.F.10 f.3 sayfalarının karşılaştırılması

İki nüshada da bahsedilen dokuz hekim portreleri Paris nüshasının 31, 32 ve 34. Sayfalarında Viyana nüshasının ise 3. Sayfasında yer almaktadır. İkinci ağıda da amaçlanan tasarım fikri aynıdır fakat sayfalara yansıyan tasarımlarda farklılıklar görülmektedir.

Paris nüshasında resmi edilmiş dokuz hekim portreleri bir atölye ya da doğada bir ders esnasında öğrencileri ile birlikte farklı açılardan resmedilmiştir. Fakat Viyana nüshasında tek çizilen hekimler Paris nüshasındaki gibi ellerindeki kitaplar ile farklı açılardan resmedilmiştir. Her iki nüshada tasarlanmış figürlerin kıyafetleri birbirleriyle benzerdir. Her iki nüshada da hekimlerin yaşları saç ve sakal betimlemeleri ile resmedilmiş ve hekimlerin isimleri Paris nüshasını üst kısımda Viyana nüshasında ise

portrelerin sağ tarafında belirtilmiştir. Paris nüşhasında bulunan sahnelerde farklı eğitim materyalleri bulunurken Viyana nüşhası daha sade resmedilmiştir.

DEGERLENDİRME VE SONUÇ:

Türk minyatür sanatı Orta Asya kaynaklı bir sanattır. Orta Asya'da önemli örnekleri verilmiş olan duvar resimleri, Türklerin oldukça erken sayılabilecek devirlerden beri bu sanatı icra ettiklerini göstermektedir. Bu büyük coğrafyadan dev alınan kültürel değerler ve yaşam biçimi bu coğrafya ile sınırlı kalmamış, değişen topografik sınırlar ve yeni kurulan devletler ile birlikte varlığını devam ettirmiştir.

Bugün ortaya çıkan pek çok lüks yayın gibi, Kitab-al Tiryak pek çok kez kitabın adını, sahibini ve eseri ortaya çıkartanların nedenli müstesna olduğunu vurgulamaktadır. "Kitab-al Tiryak (Panzehirler kitabı)'ın Minyatürlü Sayfalarının Tezyini Açıdan İncelenmesi " isimli bu çalışmamızda Paris, Bibliotheque Nationale de France ve Viyana, Avusturya Ulusal Kütüphanesinde bulunan nüsha kopyalarının minyatürlü sayfaları incelenmiştir. Farklılıklar ve benzerlikler çalışmamızda sunulmuştur. Bu bölümde ise önceki bölümlerde incelediğimiz sayfaları kısa ve genel bir değerlendirilmesi yapılmış, elde edilen sonuçlar paylaşılmıştır.

Tezyinat:

Minyatür, doğu ve batı dünyasında eskiden beri bilinen resim sanatlarından biridir. Doğu ve batı minyatürleri arasında renk, konu ve biçim bakımından farklılıklar mevcuttur. Türk İslam minyatürleri genellikle diğer bir kitap süsleme sanatı olan tezhip ile birlikte görülmektedir. Minyatür sanatı, çeşitli dönemlerde yakın ve Orta doğunun birçok bölgelerinde geniş bir alanda diğer sanat dalları ile harmanlanarak etkisini göstermiştir. Minyatür İslam sanatında önemli bir yerdedir. İslam dünyasında yazı sanatı ile birlikte bezemenin de uygulamada daha yoğun şekilde kullanıldığı gözlenmektedir. Bunun nedeni olarak yazıya duyulan hürmetin ve saygının neticesi olarak bezeme ile onun güzelliğini arttırmak anlayışı hakim olmuştur. Tezyinata tezhibin yanı sıra minyatürün derinlik, oranlama ve ayrıntı içermeyen anlayışla yapılmış olması İslam inancını rahatsız etmemiş ve minyatür sanatına tolerans göstermiştir.

Oktay Aslanapa minyatür sanatı hakkında; "Türk resim sanatı 7.yy- 19.yy kadar en eski sanatlardan biri olmuştur. Ancak 19.yy Çinliler Doğu Türkistan ve Kansu resimlerindeki Uygurca kitabeleri silip yerlerine Çince yazdıkları için bu resimlerden

bazıları korunabilmiştir” ifadesini kullanmıştır. Korunan resimlerde Uygur resimlerinden tanıdığımız Türk tiplerinin 10. Ve 12.yy arasında var olduğu tespit edilmiştir. Büyük Selçuklu Devleti'nin Bağdat, Musul, Halep, Şam gibi merkezlerinde 12.ve 13.yy minyatür sanatında devam ettiği görülmektedir. Uygur üslubu 15.yy ortalarına kadar devam etmiş, Uygur tasvirleri, kıyafetleri ve yüz hatları bakımından realist bir anlayışla resmedilmiştir.

Tezhip sanatının başlangıcı Selçuklu devleti ile oluşmuştur. Selçuklu devletinden bugüne kadar ulaşan süsleme örneklerinden önemli bir grubu kitap süslemeleri oluşturmaktadır.

Selçuklu devleti dönemi tezhibinde farklı motifler kullanılmıştır. Özellikle rumi motifleri eserimizde de görüldüğümüz gibi gülçeler içerisinde ve minyatürlü alanların dışında kullanılan kufi yazıların aralarında oldukça iri bir şekilde altın varak üzerine kullanılmış dönemin özelliğini yansıtmıştır.

Çalışmamızda yer alan tezyinat ile alakalı olarak bu kısımda alt başlıklar halinde bir değerlendirme yapılacaktır. Bu değerlendirmelerde öncelikle kompozisyonlarda kullanılan düzen ve kullanılan betimleyici öğeler hakkında bilgi verilecektir.

Sayfalarda Bulunan Minyatürlerin Kompozisyonları Ve Kompozisyonu Oluşturan Öğeler:

Nüshaların minyatürleri hikâyede geçen önemli sahneleri, insanlar bitkiler ve hayvanları bir arada tasarlandığını göstermektedir. Üslup bakımından dikkat çekici özellikleri sahip olan minyatürlerin bazıları simetrik bazıları asimetrik tasarlanmıştır. Örnek olarak Paris nüshası 36-37. Sayfalarda bulunan 4 meleğin bir madalyon taşıdığı tasarımda simetrik bir kompozisyon görmekteyiz.

Nüşhalarda iki boyutlu, gölge perspektif olmayan minyatürlere yer verilmiştir. Minyatürlü sahnelerin bazıları kapalı mekânda (saray) bazıları ise açık mekânda (doğada) gerçekleşmesine rağmen hepsinde hayvan figürü ve bitki motifleri kullanılmıştır.

Minyatürlü sayfalar genellikle dikdörtgen formda sayfanın ortasında ya da en altında tasarlanmış fakat Paris nüshasının 36-37. Sayfalarında ve Viyana nüshasının 1. Sayfasında bulunan minyatürler diğerlerinden farklı olarak tam sayfa dikdörtgen formda tasarlanmıştır. Nüşhaların minyatürlerinde tasarımı oluşturan öğeler incelendiğinde

belirginlik, denge ve oran benzerlik göstermektedir. Tasarımların kompozisyonlarında belirginlik, olayın en önemli anını resmetmekle sağlanmıştır. Nüshaların çoğu minyatürlerinde kullanılan figürler, motifler ve mimari tasarımlar dengeli bir şekilde tasarlandığı için denge öğesini görmekteyiz. Minyatürler de oran üyesi dönemin belirgin özelliklerinin kapsamında değerlendirilebiliriz. Örneğin insan ve hayvanların kafaları bedenleriyle orantılı bir şekilde tasarlanmıştır.

Sayfalarda Bulunan Minyatürlerin Geçtiği Mekânlar:

Kitab-el Tiryak nüshalarının minyatürlerinde olayların geçtiği mekânlar, basit ve detaylı bir şekilde resmedilmiş örneğin hükümdara ait sahnelerde ya sarayda bir minder üzerinde resmedilmiş ya da doğada gene bir minder ve perdeden oluşan alanlarda resmedilmiştir.

Resim 68 Paris nüshası 27. Sayfa ve Viyana nüshası I.Mekan Kurguları

Sayfalarda Bulunan Minyatürlerdeki Figürler:

Minyatürlerdeki figürlerde dört gruplama yapılabilir bunlar; insan figürleri, hayvan figürleri, melek motifleri ve bir oyuncak bebek figürüdür.

İnsan Figürleri:

Minyatürlü sayfalardaki insan figürleri, kadın, erkek ve çocuk figürleri olmak üzere üç çeşit figür kullanılmıştır. İnsan figürü envanterinde iki nüshada da toplam 23 kadın figürü, 87 erkek figürü, iki bebek figürü bulunmaktadır. Sayfalarda bulunan

figürlerin kıyafetleri birbiri ile benzerlik göstermektedir. Fakat taç, sarık, kıyafet ve şapkalarından figürlerin cinsiyeti ve statülerini anlamaktayız.

Erkek figürü

Kadın figürü

Bebek figürü

Resim 69 Nüshalarda bulunan insan figürleri

Hayvan Figürleri:

Minyatürlerde 13 hayvan figürü resmedilmiştir. Bunlar; yılan, ejderha, at, papağan, türü belirlenemeyen kuşlar, öküz, eşek, köpek, leylek, balık, tavus kuşu ve geyik olarak tespit edilmiştir. Kullanılan hayvanların bazılarının sembolik anlamları bulunurken bazılarının sadece hikâye gereği kullanıldığını görmekteyiz.

Yılan figürü

Ejderha figürü

At figürü

Papağan figürü

Türü belirlenemeyen kuşlar

Öküz

Eşek

Leylek

Tavus kuşu

Resim 70 Kullanılan Hayvan Figürleri

Yılan

Panzehri simgeleyen yılan iki nüshada da bolca kullanılmış farklı renklerde resmedilmiştir. Yılanlar Orta doğu sembolizminde kötülük ve sinsiliğin figürü olarak tasvir edilmiştir. Daha önceden de bahsettiğimiz gibi çalışmamızda bu sembolizimden daha çok panzehiri destekleyici bir unsur olarak kullanılmıştır.

Resim 71 Yılan betimlemeleri

Ejderha

Ejder motifi mitolojide yapıların ve insanları koruyan güçlü varlıklar olarak tanımlanır. Anadolu Selçuklu sanatında ejderha motifi betimlemeleri genel olarak dairesel formda gövdeli sivri başlı ve iri gözleri ile resmedilmiştir. Çalışmamızın ana merkez noktası panzehirler olduğu için kullanımının şifa veren bereket veren bir anlamda

olduğunu düşünmekteyiz. Özellikle kullanıldığı sayfada melek figürleri ile birlikte kullanılması bu savımızı destekler niteliktedir. Yağmur ve bereketi simgeleyen ejderha motifi Paris nüshası 36-37. Sayfalarında simetrik olarak madalyon şeklinde dişi ve erkek olarak kullanılmıştır. Birbirine düğümlenmiş şekilde kullanılan ejderha motifi altta ve üstte dairesel formda geçmeli olarak resmedilmiştir. Kafa kısımlarının bulunduğu yerde ağız kısmı sivri bir şekilde yapılmış dişleri özellikle vurgulanmıştır.

Resim 72 Ejderha betimlemeleri

Leylek

Leylek çeşitli kültürlerde sembolizasyonu sıklıkla yapılan bir kuş figürüdür. Leyleğin bu sembolizasyonu türünün fiziksel özelliklerine ve yaşam biçimine bağlı olarak gelişmiştir. Leyleğin ömrünün diğer kuşlardan farklı olarak yetmiş yılı aşkın bir süreye tekabül etmesi yaşam ve ölüm arasındaki sürenin tedavi ile uzatılabileceği anlamını artırarak çalışma konumuzu teşkil eden panzehiri desteklemektedir. Bunun yanı sıra göç silsilesi içerisinde baharın müjdecisi olarak da yer alan leyleklerin bahar ile gelişen bitkilerin yani bereketin simgesidir. Yaşamı ve bol bereketi simgeleyen leylek Viyana nüshasının 4. ve 10. Sayfalarında yer almaktadır (ALTIER, 2022, s. 129).

Resim 73 Lylek betimlemeleri

Tavus kuşu

Tavus kuşu Orta Asya Türk Kültüründe güzellik, itibar ve estetiği sembolize eder. İslamiyetin kabulünden sonra cennet kuşunu yani cenneti sembolize etmektedir. İyiliği, yaşamı ve bereketi simgeleyen tavus kuşu Viyana nüshasının 4. ve 10. Sayfalarında yer almaktadır(ÇETİN, 2017).

Resim 74 Tavus kuşu betimlemeleri

Papağan

Papağan Tûtî ya da Dudu kuşları taklit yetenekleri gelişmiş bir kuş türüdür. Özellikle renklerdeki canlılık ve bu insancıl yaklaşımları neticesinde minyatürlü yazmalarda kullanılmıştır. Papağanlar Selçuklu sanatında kullanılan kuş figürlerinin genelinde olduğu gibi baharı müjdeleyen, bereketi anlatan olumlu mesajlar veren hayvanlardır. Papağanlar her iki nüshada da farklı renklerde bolca kullanılmıştır.

Resim 75 Papağan Betimlemeleri

Bitki Motifleri:

Minyatürlerde iki tür bitki motifleri vardır. Bunlardan biri Yemişli-yemişsiz ağaçlar diğeri ise çiçek motifleridir. Minyatürler de doğayı temsil eden en belirgin unsur ağaç motifleridir. Nüshalarda bulunan ağaçların bazıları (defne ağacı) yılan sokması karşısında şifa bulunduğu için resmedilmişse de bazı Yemişli-yemişsiz ağaçlar tasarımı canlandırmak boşluk ve doluluk dengesini sağlamak için resmedilmiştir.

Resim 76 Defne ağacı betimlemesi

Resim 77 Yemişli ağaç betimlemesi

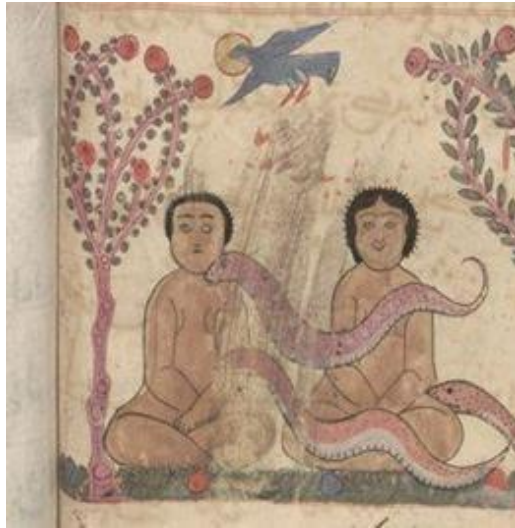
Minyatürde bulunan diğer çiçek motifleri iri yapraklı çiçeklerin tüm minyatürlerde zemin üzerinde farklı renklerde ve genellikle zemini doldurmak için resmedilmiştir. Haşhaş bitkisinin haznesi ve sap kısmı ile taşıdığı benzerlik neticesinde yazmada bu tarz bezemelerin haşhaş bitkisi olduğu düşünülmektedir. Haşhaşın özellikle tıbbi bir metaforla kullanılmasının nedeni olarak bitkinin sindirime ve bağırsak rahatsızlıklarına destekleyici bir unsur olarak tercih edilmesi gösterilebilir. Bunun yanı sıra haşhaşın bayıltıcı, uyuşturucu etkisi ile panzehirler kitabında bir ilaç hammaddesi olarak sıklıkla kullanılmasının nedeni olarak gösterilebilir.

Resim 78 Bitki örnekleri

Oyuncak bebek figürleri:

Sadece Viyana nüshası 22. Sayfada bulunan iki adet olmak üzere kullanılan bebek figürleri engerek avında rol sahibidir. Figürlerin sembolik bir anlamları yoktur. Sadece hikâye gereği kullanılmıştır.

Resim 79 Oyuncak bebek figürleri

SONUÇ

Büyük Selçuklu, İran topraklarında hükmünü ilan etmiş sonralarında bütün Asya ve Anadolu'yu hâkimiyeti altına almıştır. Selçuklu sanatı büyük Selçuklu devletinin kuruluşuyla başlayıp İlhanlılar, İnculular, Harezmsâhlar ve Timurlular devri boyunca varlığını kuvvetle sürdüren bir devlettir. Büyük Selçuklu döneminde üretilen birçok minyatürlü yazma bulunsa da bunların pek çoğu günümüze ulaşmamıştır.

Selçuklu dönemi minyatürlerinde ilim ve fen konulu eserler etkileşimlerini belirgin bir şekilde minyatürlere yansıtmıştır. Büyük Selçuklu sanatından bahsedildiğinde İran coğrafyasında meydana gelen eserler düşünülmektedir. Oysaki büyük Selçukluların hüküm sürdüğü bölgelerde kurduğu hâkimiyet sanatı doğrudan etkilemiş, Selçuklu sanatının desteği ile yükselmiş ve zenginleşmiştir.

Büyük Selçuklu dönemi ilim ve fen konulu eserlerinden biri olan Kitab-el Tiryak (panzehirler kitabı)'da bulunan minyatürler incelenmiş iki nüsha arasındaki farklılıklar ve benzerlikler karşılaştırılmış ve değerlendirilmiştir. Ulaşılan sonuçlara göre her iki nüshadaki minyatürlerin arka fonlarının süsleme ve doğa unsurları ile tamamlanmış genel olarak dikdörtgen formda sayfanın ortasında, altında yâda tam sayfa olarak tasarlanmıştır. Minyatürlerde kontrast renkler dengeli bir şekilde kullanılmıştır. Kullanılan insan ve hayvan figürlerinin bazılarında başları üzerinde yuvarlak altın renginde haleler bulunmaktadır. Figürler genel olarak uzun saçlı, yuvarlak yüzlü, çekik gözlü ve küçük ağızlı tasarlanmış 12.ve 13. yy. Selçuklu dönemi yüz karakteri şeklindedir. Figürlerde kullanılan kıyafetler ve renkler tekrarlanmış, rumi motifleri kıyafet üzerlerinde baskın olarak kullanılmış kol kısımlarında hepsinde olmasa da 'tiraz' bandı kullanılmıştır. Bitki motiflerinde hikâye gereği defne ağacı ve yemişli-yemişsiz ağaçlar ve bolca bitki motifleri kullanılmıştır. Önemli olan bir husus ise Viyana nüshasının ilk sayfa minyatürüdür. Diğer sayfalardan farklı olarak tasarlanmış bu sayfa kırmızı zemin rengi üzerine tasarlanmış ve eserde daha önce görmediğimiz savaş ve kervan sahnelerine yer verilmiştir. Diğer bir ayrıntı ise Paris nüshasında bulunan minyatürlü alanların dışında renkli kufi yazılar ve rumi motifleri ile süslenmiş fakat Viyana nüshasında sade bir nesih yazı

kullanılmış herhangi bir sŸsleme g¸rŸlmemiřtir.

KAYNAKÇA

- Altier, S.** (2022). Türk Kültüründe Leylek Ve Osmanlı Sanatında İkonografisi. *Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi*, 23.
- Ardında İz Bırakanlar.** (2018). Üsküdar Belediyesi.
- Aslanapa, O.** (T.Y.). *Türk Minyatür Sanatının Gelişmesi*.
- Bageri, M.** (2004). *Türk Ve İran Minyatür Sanatının İncelenmesi İle Grafik Eğitiminde Minyatürün Önemi Üzerine Bir Araştırma*.
- Bağcı, Çağman, Renda, Tanındı, S., Filiz, Günsel, Zeren.** (2006). *Osmanlı Resim Sanatı*
- Çetin, Ö. H.** (2014). Ankara Etnografya Müzesi 8283 Nolu Kıyafet Albümü: Osmanlı Modasından İzler. *Turkish Studies*, 9.
- Çetin, Y.** (2017). *Türk Sanatı Bezeme İkonografisi Açısından Tavus Kuşu Figürlerinin Bir Değerlendirmesi*.
- Deveci, A.** (2015). *Selçuklu Dönemi Resim Çalışmaları*.
- Erkmen, A. E.** (2023). *İslamiyet Sonrası Türk Minyatür Sanatında Figür Tasvirleri*.
- Erkmen, N.** (2016a). *Bir Sanat Şaheseri: Kitâb-Al Diryâq 1.Bölüm*.
- Erkmen, N.** (2016b). *Bir Sanat Şaheseri: Kitâb-Al Diryâq 2.Bölüm*.
- Ertunç, Ç. Ö.** (2016). *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi Ve Sanatları Anabilim Dalı*.
- Güz, N., & Ayhan, B.** (Ed.). (2020). *International Turkish Culture And Art Symposium: 29-30 October 2020 Etimesgut, Ankara : Proceedings Book*. Etimesgut Belediye Başkanlığı.
- Heiranpour, S.** (2019). İran'ın Batısındaki Büyük Selçuklu Dönemi Eserleri.
- İnal, G.** (T.Y.). *Türk Minyatür Sanatı (Başlangıcından Osmanlılara Kadar)*.
- Keskiner, C.** (2004). *Minyatür Sanatında Doğa Çizim Ve Boyama Teknikleri*. T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Keskiner, C.** (2008). *Minyatürler Kitabı*. Zeytin Burnu Belediyesi İstanbul.
- Kızıldağ A., O.** (T.Y.). *Minyatür Sanatındaki Hayvan Figürlerinin Sembolik İfadeleri*.
- Koyuncu, M.** (2019). *Türk Süsleme Sanatlarında Kuş Figürü Ve Büyük Selçuklu Dönemi Seramik Yorumları*.
- Moğulkoç, D.** (2023). *11-13. Yüzyıl Selçuklu Sanatındaki Gezegen- Burç Tasvirlerinden Çini Panoya Uyarlama*.
- Ökmen, F.** (2018). *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü*.

- Öney, G.** (1992). *Anadolu Selçuklu Mimari Suslemesi Ve El Sanatları.*
- Pancaroglu, O.** (T.Y.). *Socializing Medicine:*
- Sağlam, M. S.** (2017a). *Osmanlı Dönemi Minyatürlerinde Cülus Törenleri.*
- Sağlam, M. S.** (2017b). *Türk İllüstrasyonuna Minyatür'ün Etkisi Ve Çağdaş Bir Uygulama.*
- Sahafiasl, P.** (2020). *Büyük Selçuklu Minyatür Sanatının İzleri İbn 'ül-Mekarim Hasan 'ın Kelile Ve Dimne 'sindeki Minyatürler.*
- Sivrioğlu, U. T.** (T.Y.). *İslâm Kitap Resmi Ve Minyatür Sanatında Hellenistik-Bizans Etkisi.*
- Sözer S., Y.** (2011). *İslam Araştırmaları.*
- Süslü, Ö.** (2007). *Tasvirlerle Gore Anadolu Selçuklu Kıyafetleri.* Şahin, C. (2021). 8. yüzyıldan Günümüze Minyatür Sanatı Tarihinin İnfografik Gösterimi.
- Ün, H. İ.** (2012). *Minyatür Sanatı I.*
- Vaghar.** (2021). *11. – 15. Yüzyıllarda İran Coğrafiyasında Yapılan Bir Kısım Minyatürler Üzerine İmgesel Analiz.*
- Yüksel, C.** (2018). *İslam Tasvirlerinden Örneklerle Melek İkonografisi (Xu.-Xv. Yüzyıl).*

Web Siteleri:

https://books.google.com.tr/books?id=Ha55sqqsaqc&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_view&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

https://search.onb.ac.at/primoexplore/search?query=any,contains,cod.%20a.%20f.%2010&tab=default_tab&search_scope=onb_gesamtbestand&vid=onb&offset=0

<https://portail.biblissima.fr/fr/ark:/43093/mdata98d8b53ad07fddb32c37a59826314749ec577e12#visualisations>

https://bilgibilimi.net/minyatur-sanati/#selcuklu_1040-1308_minyatur_sanati

Gallica.Bnf.fr / Bibliothèque Nationale De France. (T.Y.).